

PRAVILNIK

O KONTROLI PROIZVODNJE SEMENA, SADRŽINI I NAČINU VOĐENJA EVIDENCIJE O PROIZVODNJI RASADA POLJOPRIVREDNOG BILJA I OBRASCU IZVEŠTAJA O PROIZVODNJI MICELIJA JESTIVIH I LEKOVITIH GLJIVA

("Sl. glasnik RS", br. 60/2006)

I UVODNA ODREDBA

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se: kategorija semena do koje je dopušteno umnožavati seme za pojedine vrste poljoprivrednog bilja; način i postupak vršenja kontrole proizvodnje semena, obrazac prijave za kontrolu proizvodnje, obrazac zapisnika o kontroli u toku procesa proizvodnje, obrazac uverenja o priznavanju semenskog useva sadržina i način vođenja evidencije o priznavanju semenskog useva; sadržina, oblik i način vođenja evidencije o proizvodnji rasada poljoprivrednog bilja (u daljem tekstu: rasad) i količini proizvedenog rasada, kao i obrazac izveštaja o količini proizvedenog rasada i obrazac izveštaja o proizvodnji i količini proizvedene micelije jestivih i lekovitih gljiva (u daljem tekstu: micelije).

II KATEGORIJA SEMENA DO KOJE JE DOPUŠTENO UMNOŽAVATI SEME

Član 2

Proizvođač semena može da umnožava seme svih vrsta poljoprivrednog bilja do kategorije sertifikovanog semena druge generacije.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, proizvođač semena može da umnožava seme hibrida svih vrsta poljoprivrednog bilja do kategorije sertifikovanog semena prve generacije.

III KONTROLA PROIZVODNJE SEMENA

1. Postupak vršenja kontrole semena

Član 3

Kontrola proizvodnje semena vrši se na osnovu prijave koju proizvođač podnosi ministarstvu nadležnom za poslove poljoprivrede (u daljem tekstu: Ministarstvo) za svaku parcelu na kojoj je zasnovan semenski usev, na Obrascu br. 1 - Prijava za kontrolu proizvodnje semena, koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Uz prijavu iz stava 1. ovog člana podnosi se:

- 1) dokaz o poreklu upotrebljenog semena (dokument o sortnosti, deklaracija o semenu);
- 2) ugovor sa nosiocem zaštite o naknadi za privremeno korišćenje zaštićene sorte koja se prijavljuje za kontrolu;
- 3) skicu lokacije parcele na kojoj je zasnovan semenski usev.

Prijava iz stava 1. ovog člana podnosi se u dva primerka.

Član 4

Prijava iz člana 3. ovog pravilnika odbaciće se ako:

- 1) podnosilac prijave nije upisan u Registar proizvođača semena, rasada i micelija jestivih i lekovitih gljiva (u daljem tekstu: Registar);
- 2) nije podneta u roku iz člana 14. Zakona o semenu;
- 3) podnosilac prijave ne priloži dokumenta iz člana 3. stav 2. ovog pravilnika;
- 4) je za proizvodnju semena prijavljena kategorija semena suprotno odredbama člana 2. ovog pravilnika;
- 5) je za proizvodnju semena prijavljena sorta koja nije upisana u Registar sorti poljoprivrednog bilja.

Član 5

Kontrola proizvodnje semena obuhvata pregled dokumentacije o poreklu upotrebljenog semena i stručne preglede u toku vegetacije. Pregledom dokumentacije utvrđuje se poreklo upotrebljenog semena, vrsta, sorta i kategorija. Stručnim pregledom u toku vegetacije utvrđuju se svojstva sorte i drugi elementi utvrđeni ovim pravilnikom kada su najviše izraženi, odnosno kada se mogu uočiti i proceniti.

O pregledima iz stava 1. ovog člana vode se zapisnici na obrascima, koji su odštampani uz ovaj pravilnik i čine njegov sastavni deo, i to:

- 1) zapisnik o kontroli proizvodnje semena - Obrazac br. 2;
- 2) zapisnik o kontroli nad oplodnjom (oprašivanjem) hibrida - Obrazac br. 3.

Podaci, svojstva i ocene utvrđeni pregledom iz stava 1. ovog člana unose se u zapisnik na dan pregleda. Zapisnik se vodi za svaku parcelu semenskog useva koja je prijavljena za kontrolu proizvodnje.

Zaključivanje zapisnika vrši se neposredno posle žetve semenskog useva. U zapisnik se unose podaci o ostvarenom prinosu naturalnog semena i procena prinosa doradenog semena.

Zapisnik o kontroli proizvodnje semena i o kontroli nad oplodnjom (oprašivanjem) semena sačinjava se u tri primerka, od kojih se jedan primerak ostavlja proizvođaču semena.

Pregledima i vođenju, odnosno zaključivanju zapisnika, mora da prisustvuje odgovorno lice proizvođača koje rukovodi procesom proizvodnje semena.

Član 6

Na osnovu izvršenih pregleda, zapisnika o kontroli proizvodnje semena i uverenja o zdravstvenom stanju semenskog useva, ministar nadležan za poslove poljoprivrede izdaje uverenje o priznavanju semenskog useva za svaku prijavljenu parcelu, na Obrascu br. 4 - Uverenje o priznavanju semenskog useva, koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Član 7

Ako se pregledom utvrdi da semenski usev ne ispunjava uslove iz člana 5. ovog pravilnika za priznavanje, odnosno za izdavanje uverenja, u zapisnik se unose podaci o tim uslovima i zaključuje zapisnik na dan izvršenog pregleda.

Uverenje iz stava 1. ovog člana neće se izdati ako:

- 1) je utvrđeno da semenski usev ne ispunjava uslove propisane ovim pravilnikom;
- 2) oplemenjivač sorte predloži donošenje rešenja o nepriznavanju semenskog useva;
- 3) se zdravstvenim pregledom utvrdi prisustvo bolesti i štetočina zbog kojih je po propisima o zaštiti zdravlja bilja zabranjeno korišćenje semena za proizvodnju i promet.

2. Način vršenja kontrole proizvodnje semena

Član 8

Kontrola proizvodnje semena vrši se pregledima kojima se utvrđuje: vrsta, sorta, kategorija i poreklo upotrebljenog semena, predusev semenskog useva, primenjene agrotehničke mere, prostorna izolacija semenskog useva, zakorovljenost, opšte stanje i razvoj useva, sortna čistoća, količina proizvedenog naturalnog semena i procena prinosa dorađenog semena i broj pregleda za pojedine vrste semenskih useva.

Član 9

Vrsta, sorta, kategorija i poreklo upotrebljenog semena i semena u semenskom usevu utvrđuju se na osnovu uverenja o priznavanju semenskog useva i deklaracije semena, a za seme iz uvoza na osnovu sertifikata o sortnosti semena (OECD), sertifikata o kvalitetu semena (ISTA) i uverenja o zdravstvenom stanju semena (fitosertifikat), kao i pregledom useva u toku vegetacije kada su najbolje ispoljene karakteristike sorte.

Član 10

Predusev na zemljištu na kojem je zasnovan semenski usev utvrđuje se na osnovu evidencije o korišćenju tog zemljišta u prethodnim godinama, kao i uvidom na licu mesta.

Član 11

U okviru primenjenih agrotehničkih mera utvrđuje se vreme i način setve, nega useva, kvalitet izvođenja agrotehničkih mera.

Član 12

Prostornom izolacijom semenskog useva utvrđuje se udaljenost semenskog useva od drugih useva ili samoniklih biljaka iste ili drugih vrsta ili sorti sa kojima može doći do ukrštanja.

Član 13

Zakorovljenost semenskog useva utvrđuje se uvidom i stručnom ocenom na licu mesta stepena prisustva pojedinih vrsta korovskih biljaka, a naročito vrsta korova koji utiču na upotrebnu vrednost semena.

Zakorovljenost se, ukoliko nije posebno naznačena, utvrđuje ocenama koje su propisane jedinstvenim metodama za vršenje kontrole proizvodnje semena poljoprivrednog bilja, koje su odštampane uz ovaj pravilnik i čine njegov sastavni deo.

Član 14

Opšte stanje i razvoj useva utvrđuje se na osnovu izgleda i uniformnosti useva, poleganja, njegovog porasta, morfoloških, bioloških i drugih karakterističnih osobina biljaka i delova biljaka te vrste i sorte, kao i oštećenosti useva od vremenskih nepogoda i primenjenih agrotehničkih mera.

Član 15

Sortna čistoća utvrđuje se na osnovu ispoljavanja karakterističnih osobina sorte, linije ili hibrida pregledom semenskog useva u fazama kada su ta svojstva najbolje izražena na biljkama.

Član 16

Količina proizvedenog naturalnog semena i procena prinosa dorađenog semena utvrđuje se merenjem, pregledom dokumentacije, stručnom procenom na licu mesta ili uzimanjem i merenjem uzoraka iz semenskog useva.

Član 17

Za svaku vrstu, odnosno sortu semena vrši se određeni broj pregleda u toku vegetacije na način i pod uslovima propisanim jedinstvenim metodama za vršenje kontrole proizvodnje semena poljoprivrednog bilja.

IV EVIDENCIJA O PRIZNAVANJU SEMENSKOG USEVA

Član 18

Ministarstvo vodi evidenciju o priznavanju semenskog useva elektronskim putem za svaki semenski usev prijavljen za kontrolu proizvodnje.

Evidencija iz stava 1. ovog člana vodi se za seme po vrsti, sorti i kategoriji i sadrži:

- 1) naziv i sedište proizvođača semena;
- 2) broj i datum izdatog uverenja o priznavanju semenskog useva, odnosno rešenja o nepriznavanju useva;
- 3) vrstu, sortu (hibrid, liniju) i kategoriju priznatog semenskog useva;
- 4) prijavljenu površinu za kontrolu proizvodnje, priznatu i odbijenu površinu semenskog useva;
- 5) ostvareni prinos naturalnog semena u kg/ha;
- 6) procenu prinosa dorađenog semena u kg/ha.

V EVIDENCIJA O PROIZVODNJI I KOLIČINI PROIZVEDENOG RASADA I IZVEŠTAJ O KOLIČINI PROIZVEDENOG RASADA

Član 19

Proizvođač rasada vodi evidenciju o proizvodnji i količini proizvedenog rasada u pisanoj formi kao knjigu evidencije sa sledećim podacima:

- 1) broj rešenja o upisu u Registar;
- 2) ime i prezime lica odgovornog za proizvodnju rasada;
- 3) mesto proizvodnje (opština, katastarska parcela, objekat);
- 4) vrsta, sorta, kategorija i poreklo semena upotrebljenog za proizvodnju rasada;
- 5) količina proizvedenog rasada;
- 6) količina isporučenog rasada;
- 7) broj uverenja o zdravstvenom stanju rasada.

Proizvođač rasada Ministarstvu podnosi izveštaj o količini proizvedenog rasada na Obrascu br. 5. - Izveštaj o količini proizvedenog rasada, koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

VI IZVEŠTAJ O PROIZVODNJI I KOLIČINI PROIZVEDENE MICELIJE

Član 20

Proizvođač micelija Ministarstvu podnosi izveštaj o proizvodnji i količini proizvedene micelije na Obrascu br. 6. - Izveštaj o proizvodnji i količini proizvedene micelije, koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

VII ZAVRŠNE ODREDBE

Član 21

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o kontroli proizvodnje semena poljoprivrednog bilja ("Službeni glasnik RS", broj 41/94).

Član 22

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

JEDINSTVENE METODE ZA VRŠENJE KONTROLE PROIZVODNJE SEMENA POLJOPRIVREDNOG BILJA

I SEMENSKI USEVI ŽITA

1. Strna žita (pšenica, ječam, ovas, raž i tritikale)

Kod strnih žita obavezna su dva pregleda.

Prvi pregled vrši se u periodu između klasanja, odnosno metličanja biljaka i cvetanja biljaka. Ovim pregledom utvrđuje se lokacija parcele, predusev, prostorna izolacija, čistoća vrste odnosno sorte, prisustvo korova, kao i izgled i ujednačenost useva.

Drugi pregled vrši se kada su biljke u voštanoj zrelosti. Ovim pregledom se utvrđuje procenat primesa drugih vrsta i sorti, zdravstveno stanje, prisustvo korova, čistoća sorte, izgled i poleganje useva i procena prinosa naturalnog semena.

Usev strnih žita neće se priznati kao semenski ako se utvrdi da:

- 1) je prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8, osim za hibride raži gde je najmanja prostorna izolacija 1.000 m;
- 2) je usev polegao na više od 20% površine u vreme drugog pregleda. Ako je usev polegao samo u jednom delu parcele neće se priznati usev samo sa tog dela parcele;
- 3) je neujednačenost useva na više od 20% od ukupne površine. Pri ocenjivanju uniformnosti uzima se u obzir bujnost useva, gustina, veličina, plodnost klasova i zrenje;
- 4) je u usevu bilo divljeg ovsa (*Avena fatua*) i prilepače (*Galium sp.*);
- 5) čistoća sorte ne odgovara normama iz tabele broj 1;
- 6) je u usevu bilo drugih vrsta strnih žita;
- 7) su predusev bila strna žita, a za kategoriju predosnovnog i osnovnog semena i ako je u prethodne dve godine na parceli gajena ista vrsta;
- 8) je zakorovljenost veća od ocene 1.

Tabela broj 1. Norme sortne čistoće za priznavanje semenskog useva strnih žita

Biljna vrsta	Broj biljaka drugih sorti na 100 m ²			
	Predosnovno seme	Osnovno seme	Sertifikovano seme prve generacije	Sertifikovano seme druge generacije
Pšenica				
Ječam				
Ovas				
Tritikale (samooplodni)	0	5	20	30
Raž				
Tritikale (stranooplodni)	0	3	10	10

Sortna čistoća, odnosno čistoća vrste useva strnih žita utvrđuje se detaljnim pregledom uzoraka na kontrolnoj jedinici.

Površina kontrolne jedinice na kojoj se utvrđuje prisustvo drugih vrsta odnosno sorti iznosi 100 m². Na površinama do 10 ha potrebno je imati dve kontrolne jedinice. Za svakih sledećih 10 ha dodaje se po jedna kontrolna jedinica. Kontrolne jedinice treba da budu ravnomerno raspoređene po celoj površini semenskog useva.

PROSOLIKA ŽITA

2. Kukuruz

U proizvodnji samooplodnih linija i sorti kukuruza obavezna su najmanje tri pregleda.

Prvi pregled useva se vrši u vreme kada biljka razvije pet do sedam listova, pri čemu se utvrđuje lokacija parcele, prostorna izolacija, predusev, identitet zasejane linije prema prijavi, način setve, prisustvo korova, ujednačenost useva.

Drugi pregled se vrši u vreme izbijanja metlica kada se utvrđuje prisustvo atipičnih biljaka.

Treći pregled se vrši pred berbu i njime se utvrđuje oplodnja, zdravstveno stanje, procenat atipičnih klipova i procenjuje prinos semena.

Usev samooplodne linije i sorti kukuruza neće se priznati kao semenski ako se utvrdi da je:

- 1) prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;
- 2) u usevu za proizvodnju samooplodne linije bilo više od 0,1% atipičnih biljaka u vreme drugog pregleda;
- 3) u usevu za proizvodnju sorte kukuruza bilo više od 0,5% atipičnih biljaka u vreme drugog pregleda;
- 4) predusev bio kukuruz ili sirak;
- 5) usev ocenjen kao neujednačen;
- 6) zakorovljenost veća od ocene 1;
- 7) pri pregledu klipa u proizvodnji samooplodne linije ustanovljeno prisustvo više od 0,1% atipičnih klipova ili više od 0,2% klipova sa atipičnim semenom po obliku veličini, boji i drugim svojstvima;
- 8) pri pregledu klipa u proizvodnji sorti kukuruza ustanovljeno prisustvo više od 0,5% atipičnih klipova.

U proizvodnji sertifikovanog semena hibrida kukuruza i osnovnog semena roditeljskih hibrida kukuruza koji se koriste za proizvodnju trolinijskih i četvorolinijskih hibrida obavezno je najmanje šest pregleda.

Prvi pregled se obavlja u vreme kada biljka u usevu razvije pet do sedam listova. Ovim pregledom utvrđuje se lokacija parcele, prostorna izolacija useva, identitet zasejanih roditeljskih komponenti prema prijavi, ispravnost setve komponentata "majke" i "oca" po šemi setve na celoj površini, prisustvo korova i ujednačenost useva.

Drugi pregled vrši se pre izbijanja metlica na majčinskoj komponenti, kada se utvrđuje procenat atipičnih biljaka na obe roditeljske komponente i da li su uklonjeni zaperci na majčinskoj komponenti.

Treći, četvrti i peti pregled vrše se za vreme oprašivanja kada se kontroliše da li su uklonjene metlice na majčinskoj komponenti i atipične metlice na očinskoj komponenti, kao i prisustvo atipičnih biljaka u obe roditeljske komponente.

Šesti pregled se vrši u klipu na prebirnoj traci ili sušari kada se utvrđuje količina naturalnog semena, zdravstveno stanje i prisustvo atipičnih klipova.

Usev osnovnog semena roditeljskog hibrida kukuruza neće se priznati kao semenski ako se utvrdi da:

- 1) je predusev bio kukuruz ili sirak;
- 2) je prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;
- 3) je usev ocenjen kao neujednačen;
- 4) je zakorovljenosti veća od ocene 1;
- 5) u usevu na majčinskim biljkama, u poslednjem pregledu u vreme rasipanja polena, ima više od 0,1% atipičnih biljaka;
- 6) u usevu u vreme rasipanja polena ima više od 0,1% atipičnih očinskih biljaka;
- 7) u vreme pregleda kada 5 % ili više majčinskih biljaka ima svilu sposobnu za oplodnju, više od 0,5% majčinskih biljaka rasipaju polen u vreme bilo kog pregleda koji se vrše u periodu oprašivanja ili više od 1% ukupno u vreme trećeg, četvrtog i petog pregleda;
- 8) u pregledu klipa pre sušenja ima više od 0,1% atipičnih klipova ili više od 0,2% klipova sa semenom atipičnim po boji, veličini i obliku i drugim svojstvima.

Usev za proizvodnju sertifikovanog semena hibrida kukuruza neće se priznati kao semenski ako se utvrdi da:

- 1) je predusev bio kukuruz ili sirak;
- 2) je prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;
- 3) je usev ocenjen kao neujednačen;
- 4) je zakorovljenost veća od ocene 1;
- 5) u usevu na majčinskim biljkama, u poslednjem pregledu u vreme rasipanja polena, ima više od 0,2% atipičnih biljaka;
- 6) u usevu u vreme rasipanja polena ima više od 0,2% atipičnih očinskih biljaka;
- 7) u vreme pregleda kada 5 % ili više majčinskih biljaka ima svilu sposobnu za oplodnju, više od 1% majčinskih biljaka rasipaju polen u vreme bilo kog pregleda koji se vrše u periodu oprašivanja, ili više od 2% ukupno u vreme trećeg, četvrtog i petog pregleda;
- 8) u pregledu klipa pre sušenja ima više od 0,1% atipičnih klipova ili više od 0,2% klipova sa semenom atipičnim po boji, veličini i obliku i drugim svojstvima.

Metlice zaperka, delovi metlica ili metlice glavnih biljaka uračunavaju se u biljke koje su rasipale polen kad su metlice (centralne i bočne) duge pet ili više santimetara, a antere su izašle iz gluma.

Kontrolnu jedinicu na kojoj se utvrđuje prisustvo atipičnih biljaka majčinske i očinske komponente i prisustvo majčinskih biljaka koje rasipaju polen i imaju svilu sposobnu za oplodnju čini 100 biljaka u jednom redu. Na površini do 10 ha uzima se 10 kontrolnih jedinica. Za svakih narednih 10 ha uzima se po jedna kontrolna jedinica više. Kontrolne jedinice treba da budu ravnomerno raspoređene po celoj površini semenskog useva.

3. Sirak

Za sirak su obavezna najmanje tri pregleda.

Prvi pregled obavlja se u vreme kada biljke imaju osam do deset listova, drugi u vreme metličanja, a treći u vreme voštane zrelosti.

Prvim pregledom utvrđuje se lokacija proizvodne parcele, prostorna izolacija, predusev, ujednačenost, zdravstveno stanje, zakorovljenost useva, prisustvo atipičnih biljaka.

Drugim pregledom proverava se jesu li uklonjene atipične biljke, zdravstveno stanje i zakorovljenost.

Trećim pregledom utvrđuje se sortna čistoća, ujednačenost i procenjuje se prinos naturalnog semena.

Usev sirka neće se priznati kao semenski ako je utvrđeno da:

- 1) je usev zasejan na parceli gde je predusev bio sirak ili kukuruz;
- 2) je prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;
- 3) je u usevu bilo više od tri atipične biljke na 100 m² u usevu za proizvodnju osnovnog semena odnosno 10 atipičnih biljaka na 100 m² u usevu za proizvodnju sertifikovanog semena;
- 4) je u usevu bilo biljaka s kovrdžavim metlicama više od 1%;
- 5) je usev ocenjen kao neujednačen;
- 6) je zakorovljenost veća od ocene 1;
- 7) je u usevu bilo biljaka iz roda *Sorghum* više čije se seme teško razlikuje i odvaja od semena sirka više od tri biljke na 100 m² u usevu za proizvodnju osnovnog semena, odnosno više od 10 biljaka na 100 m² u usevu za proizvodnju sertifikovanog semena.

Sortna čistoća useva utvrđuje se pregledom kontrolnih jedinica, za koje se na površini do 10 ha uzima 10 kontrolnih jedinica po 100 m², a za svakih daljnjih 10 ha uzima se po jedna kontrolna jedinica više. Kontrolne jedinice treba da budu ravnomerno raspoređene po celoj površini semenskog useva.

4. Proso

Kod prosa obavezna su dva pregleda.

Prvi pregled vrši se u vreme cvetanja biljaka. Ovim pregledom utvrđuje se lokacija parcele, predusev, čistoća vrste odnosno sorte, prisustvo korova, prostorna izolacija, kao i izgled i ujednačenost useva.

Drugi pregled vrši se kad su biljke u voštanom zrenju. Ovim pregledom se utvrđuje procenat primesa drugih vrsta i sorti, zdravstveno stanje, prisustvo korova, izgled i poleganje useva i procena prinosa naturalnog semena.

Usev prosa neće se priznati kao semenski ako se utvrdi da:

- 1) je prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;
- 2) je poleganje biljaka na više od 20% od ukupne površine u vreme drugog pregleda. Ako je usev polegao samo u jednom delu parcele neće se priznati usev samo sa tog dela parcele;
- 3) je neujednačenost useva na više od 20% od ukupne površine. Pri ocenjivanju uniformnosti uzima se u obzir bujnost useva, gustina, veličina, plodnost metlica i zrenje;
- 4) su predusev bila strna ili prosolika žita, a za kategoriju osnovnog semena ako je u prethodne dve godine na parceli gajen proso;
- 5) je zakorovljenost veća od ocene 1;
- 6) je prisutno više od pet atipičnih biljaka na 100 m² u usevu za proizvodnju osnovnog semena odnosno više od 10 biljaka na 100 m² u usevu za proizvodnju sertifikovanog semena.

Sortna čistoća, odnosno čistoća vrste useva i prosa utvrđuje se detaljnim pregledom uzoraka na kontrolnoj jedinici.

Površina kontrolne jedinice na kojoj se utvrđuje prisustvo drugih vrsta odnosno sorti iznosi 100 m². Na površinama do 10 ha potrebno je imati dve kontrolne jedinice. Za svakih sledećih 10 ha dodaje se po jedna kontrolna jedinica. Kontrolne jedinice treba da budu ravnomerno raspoređene po celoj površini semenskog useva.

OSTALA ŽITA

5. Heljda

Kod heljde obavezna su dva pregleda.

Prvi pregled vrši se u vreme cvetanja biljaka. Ovim pregledom utvrđuje se lokacija parcele, predusev, čistoća vrste, odnosno sorte, prisustvo korova, prostorna izolacija, kao i izgled i ujednačenost useva.

Drugi pregled vrši se kad su biljke u voštanom zrenju. Ovim pregledom se utvrđuje procenat primesa drugih vrsta i sorti, zdravstveno stanje, prisustvo korova, izgled i poleganje useva i procena prinosa naturalnog semena.

Usev heljde neće se priznati kao semenski ako se utvrdi da je:

- 1) prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;
- 2) poleganje biljaka u usevu na više od 20% od ukupne površine u vreme drugog pregleda. Ako je usev polegao samo u jednom delu parcele neće se priznati usev samo sa tog dela parcele;
- 3) neujednačenost useva na više od 20% od ukupne površine. Pri ocenjivanju uniformnosti uzima se u obzir bujnost useva, gustina, veličina, plodnost metlica i zrenje;

4) u usevu heljde bilo više od 2% tatarske heljde (*Fagopyrum tataricum*);

5) predusev bila heljda, a za kategoriju osnovnog semena ako je u prethodne dve godine na parceli gajena heljda;

6) zakorovljenost veća od ocene 1.

Površina kontrolne jedinice na kojoj se utvrđuje prisustvo drugih vrsta odnosno sorti iznosi 100 m². Na površinama do 10 ha potrebno je imati dve kontrolne jedinice. Za svakih sledećih 10 ha dodaje se po jedna kontrolna jedinica. Kontrolne jedinice treba da budu ravnomerno raspoređene po celoj površini semenskog useva.

II SEMENSKI USEVI INDUSTRIJSKOG BILJA

1. Suncokret

U proizvodnji semena sorti suncokreta i samooplodnih linija obavezna su tri pregleda.

Prvi pregled se vrši u fazi razvoja od tri do pet pari listova, radi kontrole prisustva samoniklih biljaka suncokreta u prostoru izolacije i u samom semenskom usevu, radi utvrđivanja sortne čistoće roditeljskih komponenti, kao i provere zakorovljenosti i uniformnosti useva.

Drugi pregled vrše se u početku cvetanja radi utvrđivanja prisustva atipičnih biljaka, zakorovljenosti, prostorne izolacije, sortne čistoće, uniformnosti useva.

Treći pregled se vrši u fazi fiziološke zrelosti, radi utvrđivanja uniformnosti useva, zakorovljenosti i procene prinosa semena.

Usev suncokreta za proizvodnju samooplodne linije neće se priznati kao semenski ako se utvrdi da:

1) je prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;

2) je usev zasejan na parceli gde je u plodoredu bio zastupljen suncokret u poslednjih pet godina, ili ako su soja ili uljana repica bile predusev;

3) je zakorovljenost veća od ocene 1;

4) je usev ocenjen kao neujednačen;

5) u usevu za proizvodnju samooplodne linije bilo više od 0,2% atipičnih biljaka u vreme kada je 2% ili više biljaka spremno za oplodnju;

6) je u usevu za proizvodnju sorti suncokreta bilo više od 1% atipičnih biljaka u vreme drugog pregleda.

U proizvodnji semena hibrida suncokreta i hibridnih roditeljskih komponenti obavezno je pet pregleda.

Prvi pregled se vrši u fazi razvoja od tri do pet pari listova, radi kontrole prisustva samoniklih biljaka suncokreta u prostoru izolacije i u samom semenskom usevu, radi utvrđivanja sortne čistoće roditeljskih komponenti, kao i provere zakorovljenosti i uniformnosti useva.

Drugi pregled se vrši u fazi pune butonizacije radi, utvrđivanja sortne čistoće, kontrole uniformnosti useva i uklanjanja atipičnih biljaka.

Treći pregled vrši se u početku cvetanja radi utvrđivanja prisustva fertilnih biljaka kod majčinske komponente, prisustva atipičnih biljaka, prostorne izolacije.

Četvrti pregled vrši se u punom cvetanju radi utvrđivanja prisustva fertilnih biljaka kod majčinske komponente, prisustva atipičnih biljaka, kontrole oplodnje i određivanja vremena uklanjanja očinske komponente.

Peti pregled se vrši u fazi fiziološke zrelosti, radi utvrđivanja uniformnosti useva, zakorovljenosti, provere uklonjenosti očinske komponente i procene prinosa semena.

Usev hibridnog semena suncokreta i osnovnog semena hibridnih roditeljskih komponenti neće se priznati kao semenski ako se utvrdi da je:

- 1) prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;
- 2) usev zasejan na parceli gde je u plodoredu bio zastupljen suncokret u poslednjih pet godina, ili ako su soja ili uljana repica bile predusev;
- 3) zakorovljenost veća od ocene 1;
- 4) usev ocenjen kao neujednačen;
- 5) u usevu za proizvodnju sertifikovanog semena hibrida sortna čistoća muškog roditelja ispod 99,5%, kada 5% ili više majčinskih biljaka imaju cvetove spremne da prime polen;
- 6) u usevu za proizvodnju sertifikovanog semena hibrida sortna čistoća ženskog roditelja manja od 99,0% ili je nivo muške sterilnosti manji od 99,5%;
- 7) u usevu za proizvodnju osnovnog semena roditeljskog hibrida sortna čistoća muškog roditelja ispod 99,8%, kada 2% ili više majčinskih biljaka imaju cvetove spremne da prime polen;
- 8) u usevu za proizvodnju osnovnog semena roditeljskog hibrida sortna čistoća ženskog roditelja manja od 99,5% uključujući i muško fertilne biljke.

Kontrolna jedinica na kojoj se utvrđuje prisustvo atipičnih biljaka, majčinskih biljaka koje rasipaju polen predstavlja 100 biljaka u jednom redu. Na površini do 10 ha uzima se 10 kontrolnih jedinica. Za svakih narednih 10 ha uzima se po jedna kontrolna jedinica više.

2. Soja

Kod soje obavezna su dva pregleda.

Prvi pregled se vrši u vreme cvetanja biljaka, radi lokacije parcele, utvrđivanja preduseva, prostorne izolacije, sortne čistoće, uniformnosti i zakorovljenosti.

Drugi pregled se vrši u periodu zrenja biljaka radi utvrđivanja sortne čistoće, zakorovljenosti, poleganja useva i procene prinosa.

Usev soje neće se priznati kao semenski usev ako se utvrdi da:

- 1) je u protekle dve godine na toj parceli sejana soja, suncokret ili uljana repica;
- 2) je sortna čistoća za usev predosnovnog i osnovnog semena manja od 99,5%, a useva za proizvodnju sertifikovanog semena prve i druge generacije manja od 99%;
- 3) je zakorovljenost veća od ocene 1;
- 4) ima prisustva biljaka *Xanthiuma spp* i *Solanum nigrum*;
- 5) je prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;
- 6) je usev ocenjen kao neujednačen.

Kontrolna jedinica na kojoj se utvrđuje sortna čistoća predstavlja 200 biljaka u jednom redu. Na površini do 10 ha uzima se 10 kontrolnih jedinica. Za svakih narednih 10 ha uzima se po jedna kontrolna jedinica više.

3. Ricinus

Kod ricinusa obavezna su najmanje dva pregleda.

Prvi pregled se vrši pre početka cvetanja radi utvrđivanja lokacije parcele, prostorne izolacije i radi uklanjanja biljaka atipičnih za sortu, što se utvrđuje prema boji stabla i lista.

Drugim pregledom proverava se da li su uklonjene za sortu atipične biljke i vrši se procena prinosa naturalnog semena.

Usev semena ricinusa neće se priznati kao semenski ako se utvrdi da:

- 1) je broj atipičnih biljaka veći od 3%;
- 2) je prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;
- 3) je usev ocenjen kao neujednačen;
- 4) je zakorovljenost veća od ocene 1.

Kontrolna jedinica na kojoj se utvrđuje prisustvo atipičnih biljaka predstavlja 100 biljaka u jednom redu. Na površini do 10 ha uzima se 10 kontrolnih jedinica. Za svakih narednih 10 ha uzima se po jedna kontrolna jedinica više.

4. Lan

Za lan su obavezna dva pregleda.

Prvi pregled se obavlja u vreme cvetanja radi utvrđivanja lokacije parcele, poštovanja prostorne izolacije, preduseva, stanja sorte čistoće, zdravstvenog stanja, zakorovljenosti i poleganja useva.

Drugi pregled se obavlja pred žetvu radi utvrđivanja sorte čistoće, zdravstvenog stanja, zakorovljenosti, poleganja useva i procene prinosa naturalnog semena.

Usev lana se neće priznati kao semenski ako se utvrdi da:

- 1) je prethodna setva lana bila na istoj parceli u periodu manjem od pet godina;
- 2) je prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;
- 3) u drugoj kontroli ima prisutnih korova *Ambrosia artemisifolia L.*, *Cuscuta spp*, *Avena spp*, *Lolium remotum*, a *Orobancha ramosa L.* u oba pregleda ima veće prisustvo od jedne biljke na 10 m²;
- 4) atipičnih biljaka ima više od 3%;
- 5) je usev ocenjen kao neujednačen;
- 6) je zakorovljenost veća od ocene 1.

Površina kontrolne parcele na kojoj se utvrđuje sortna čistoća za lan iznosi 100 m². Na površini do 10 ha pregledaju se tri kontrolne jedinice. Na površinama preko 10 ha za svaki 10 ha dodaje se još po jedna kontrolna jedinica.

5. Šećerna repa

Opšti uslovi za proizvodnju semena šećerne repe:

Proizvodnja izvodnica šećerne repe i semenski usev šećerne repe, može se zasnovati samo na parceli na kojoj u prethodnih šest godina nije gajen merkantilni usev iz roda *Beta*, a semenski usev šećerne repe i drugi semenski usevi roda *Beta* u poslednjih 10 godina.

Udaljenost semenskog useva šećerne repe od drugog useva šećerne repe data je u tabeli broj 8.

Usev semenske šećerne repe i usev za proizvodnju izvodnica ne smeju imati zakorovljenost veću od ocene 1.

Proizvodnja semena šećerne repe dvogodišnjim metodom

Metod proizvodnje podrazumeva da se šećerna repa seje u proleće ili leto, biljke se vade i trape u trapu ili hladnoj komori i kao izvodnice sade sledećeg proleća i u drugoj godini proizvodnje ubira se seme šećerne repe.

Obavezna su dva pregleda u prvoj i tri pregleda u drugoj godini proizvodnje.

Prvi pregled u prvoj godini proizvodnje vrši se pre sklapanja redova. Ovim pregledom utvrđuje se lokacija parcele, način proizvodnje izvodnica, broj izniklih biljaka po jedinici površine, prisustvo atipičnih biljaka (različit fenotip, prisustvo drugih vrsta roda *Beta*) kao i ocena opštih uslova za proizvodnju semena šećerne repe (zakorovljenost, ujednačenost useva, prisustvo bolesti, štetočina i drugo).

Drugi pregled treba obaviti u momentu vađenja izvodnica kada se procenjuje ukupan broj proizvedenih izvodnica (posebno za svaku roditeljsku komponentu), njihovo zdravstveno stanje kao i način skladištenja, odnosno čuvanja. Ukoliko se izvodnice usled vremenskih neprilika ili drugih razloga ostavljaju da prezime u polju treba izvršiti procenu broja biljaka roditeljskih komponenti i oceniti njihovo zdravstveno stanje. U ovom slučaju neophodno je ponoviti procenu broja biljaka po završetku zime.

Treći pregled vrši se u drugoj godini proizvodnje nakon rasađivanja izvodnica kada se utvrđuje način rasađivanja i zasnovana površina kao i ocena opštih uslova za proizvodnju semena šećerne repe (prostorna izolacija, zakorovljenost, ujednačenost useva, prisustvo bolesti i štetočina i drugo).

Četvrti pregled vrši se u drugoj godini proizvodnje u fazi cvetanja kada se ocenjuje procenat monogermnosti i sterilnosti majčinske komponente, prisustvo atipičnih biljaka kao i ocena opštih uslova za proizvodnju semena šećerne repe (prostorna izolacija, zakorovljenost, ujednačenost useva, prisustvo bolesti i štetočina i drugo).

Peti pregled vrši se u drugoj godini proizvodnje pred žetvu semenskog useva šećerne repe radi procene prinosa naturalnog semena, ocene prisustva korova i bolesti.

Proizvodnja semena šećerne repe jednogodišnjom metodom

Metod podrazumeva setvu u avgustu ili septembru.

Kontrola semenskog useva vrši se četiri puta.

Prvi pregled u prvoj kalendarskoj godini, vrši se pred sklapanje redova useva. Pri ovom pregledu kontrolišu se opšti uslovi za proizvodnju, lokacija parcele, uniformnost useva, prisustvo bolesti, prostorna izolacija korova i samoniklih biljaka iz roda *Beta*.

Drugi pregled se vrši u proleće druge godine u periodu kraj marta - početak aprila, radi utvrđivanja sklopa biljaka i stepena oštećenja useva od štetočina, bolesti i izmrzavanja.

Treći pregled vrši se u drugoj godini proizvodnje u fazi cvetanja kada se ocenjuje procenat monogermnosti i sterilnosti majčinske komponente, prisustvo atipičnih biljaka kao i ocena opštih uslova za proizvodnju semena šećerne repe (prostorna izolacija, zakorovljenost, ujednačenost useva, prisustvo bolesti i štetočina i drugo).

Četvrti pregled proizvodnje vrši se pred žetvu semenskog useva u cilju procene prinosa naturalnog semena, ocene prisustva korova.

Usev šećerne repe neće se priznati kao semenski ako se utvrdi:

- 1) da je prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;
- 2) da je usev ocenjen kao neujednačen;
- 3) da je u poslednjih šest godina predusev bio merkantilni usev šećerne repe ili usev iz roda *Beta*, a semenski usev roda *Beta* u poslednjih 10 godina;
- 4) da je zakorovljenost veća od ocene 1;
- 5) da u periodu cvetanja bilo više od 0,5% fertilnih biljaka u majčinskoj komponenti (osim u proizvodnji anizoploidnih sorti);
- 6) prisustvo drugih vrsta sa kojima može doći do ukrštanja u usevu šećerne repe u vreme cvetanja useva.

Kontrolna jedinica na kojoj se utvrđuje prisustvo atipičnih biljaka predstavlja 100 biljaka u jednom redu. Na površini do 10 ha uzima se 10 kontrolnih jedinica. Za svakih narednih 10 ha uzima se po jedna kontrolna jedinica više.

6. Konoplja

Kod konoplje obavezna su najmanje dva pregleda.

Prvi pregled se vrši pre cvetanja biljaka, radi kontrole poštovanja prostorne izolacije, provere sortne čistoće, uniformnosti useva, zdravstvenog stanja i zakorovljenosti.

Drugi pregled se vrši pred žetvu radi utvrđivanja sortne čistoće, zdravstvenog stanja uniformnosti, visine porasta i procene prinosa semena.

Usev semena konoplje neće se priznati kao semenski usev ako se utvrdi da:

- 1) je predusev bila konoplja;
- 2) su biljke niže od 150 cm;
- 3) je prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;
- 4) je bilo u drugom pregledu prisutnih korova *Avena spp.* i *Orobanche ramosa L.*;
- 5) je broj atipičnih biljaka veći od 3%;
- 6) usev nije odgovarajućeg zdravstvenog stanja;
- 7) je usev ocenjen kao neujednačen;
- 8) je zakorovljenost veća od ocene 1.

Kontrolna jedinica na kojoj se utvrđuje prisustvo atipičnih biljaka predstavlja 100 biljaka u jednom redu. Na površini do 10 ha uzima se pet kontrolnih jedinica. Za svakih narednih 10 ha uzima se po jedna kontrolna jedinica više.

7. Uljana repica i uljana rotkvica

Obavezna su tri pregleda.

Prvi pregled se obavlja neposredno pred cvetanje.

Utvrđuje se lokacija parcele, poštovanje izolacije, plodoreda, sortne čistoće, zdravstveno stanje i zakorovljenost.

Drugi pregled se obavlja u fazi cvetanja. Tim pregledom se utvrđuje prisustvo atipičnih biljaka, prostorna izolacija, prisustvo korova.

Treći pregled se vrši kada je najmanje 60% biljaka u fazi tehnološke zrelosti.

Utvrđuje se sortna čistoća, zakorovljenost, vrši se procena prinosa naturalnog semena.

Usev uljane repice i uljane rotkvice neće se priznati kao semenski ako se utvrdi da:

- 1) je na parceli u poslednjih pet godina bila sejana uljana repica ili uljana rotkvica;
- 2) je prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;

3) u usevu ima primesa drugih sorti više od 0,1% u usevu za proizvodnju osnovnog semena, ili više od 0,3% u usevu za proizvodnju sertifikovanog semena;

4) je usev ocenjen kao neujednačen;

5) je zakorovljenost veća od ocene 1;

6) ima drugih vrsta i korova čije se seme teško izdvaja (*Raphanus raphanistrum*, *Sinapis arvensis*) u usevu osnovnog semena, ili više od pet biljaka na 100 m² u usevu za proizvodnju sertifikovanog semena.

Površina kontrolne jedinice u usevu uljane repice i uljane rotkvice iznosi 100 m². Na površinama do 10 ha uzima se 10 kontrolnih jedinica. Za svakih narednih 10 ha uzima se po jedna kontrolna jedinica više.

8. Duvan

Kod duvana obavezna su dva pregleda.

Prvi pregled se vrši pre pojave cvetnih pupoljaka radi utvrđivanja lokacije parcele, ocene uniformnosti, zdravstvenog stanja, zakorovljenosti, utvrđivanja prostorne izolacije i prisustva atipičnih biljaka.

Drugi pregled se vrši u vreme početka cvetanja da se utvrdi prisustvo atipičnih biljaka.

Usev duvana neće se priznati kao semenski ako se utvrdi da:

1) je usev zasejan na površini na kojoj je sejan duvan ili neka biljna vrsta iz porodice *Solanaceae* (krompir, paradajz, paprika, plavi patlidžan) i leguminoze (za duvan *Virdžinia* tipa), u prethodne tri godine;

2) je broj atipičnih biljaka veći od 3% ili ako ima biljaka drugih tipova;

3) je prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;

4) je zakorovljenost veća od ocene 1;

5) je usev ocenjen kao neujednačen;

6) u slučaju hibridne proizvodnje ako u liniji majke u fazi cvetanja ima fertilnih biljaka.

Kontrolna jedinica u usevu duvana je cela površina.

9. Mak

Kod maka obavezna su dva pregleda.

Prvi pregled se vrši u fazi cvetanja radi utvrđivanja lokacije parcele, odstranjivanja biljaka drugih sorti, ocene poštovanja izolacije, zakorovljenosti, uniformnosti, zdravstvenog stanja.

Drugi pregled se vrši u vreme pune zrelosti biljaka radi utvrđivanja sortne čistoće, ocene zakorovljenosti, uniformnosti, zdravstvenog stanja i procene prinosa.

Usev maka neće se priznati kao semenski ako se utvrdi da:

- 1) u usevu ima više od 0,5% drugih sorti maka;
- 2) je prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;
- 3) je zakorovljenost veća od ocene 1;
- 4) je usev ocenjen kao neujednačen.

Kontrolna jedinica na kojoj se utvrđuje prisustvo atipičnih biljaka predstavlja 100 biljaka u jednom redu. Na površini do 10 ha uzima se 10 kontrolnih jedinica. Za svakih narednih 10 ha uzima se po jedna kontrolna jedinica više.

III SEMENSKI USEVI KRMNOG BILJA

1. Krmno bilje iz porodice Brassicaceae (krmna repica, ogrštica, krmni kelj, repa ugarnjača, broskva)

Kod ovih useva obavezna su dva pregleda.

Prvi pregled vrši se u vreme cvetanja biljaka kada se utvrđuje lokacija parcele, sortna čistoća, zakorovljenost, poreklo semena, agrotehničke mere koje se primenjuju, stanje useva i prostorna izolacija.

Drugi pregled se obavlja pred žetvu, odnosno ubiranje semena. Ovim pregledom se ocenjuje zakorovljenost, uniformnost, procenat primesa drugih vrsta ili sorti, procenjuje vreme žetve, očekivani prinos naturalnog semena.

Usev se neće priznati kao semenski ako se utvrdi da:

- 1) je predusev bilo krmno bilje iz iste familije;
- 2) je prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;
- 3) je zakorovljenost veća od ocene 1;
- 4) je usev ocenjen kao neujednačen;
- 5) sortna čistoća ne zadovoljava kriterijume date u tabeli broj 2.

Tabela broj 2. Dozvoljeno prisustvo drugih sorti po kategorijama semena

Kategorija semena	Najveći dozvoljeni broj biljaka na 100 m ²	
	Prisustvo drugih sorti	Prisustvo drugih sorti u istom tipu
Predosnovno seme		
Osnovno seme	1	2
Sertifikovano seme		
prve i druge generacije	10	10

Sortna čistoća se utvrđuje na kontrolnim jedinicama. Jedna kontrolna jedinica podrazumeva 100 m². Na površini do 10 ha potrebno je kontrolisati 10 kontrolnih jedinica. Za svakih narednih 10 ha

uzima se po jedna kontrolna jedinica više. Kontrolne jedinice treba da budu ravnomerno raspoređene po celoj površini semenskog useva.

2. Lucerka, deteline, žuti zvezdan i druge višegodišnje leguminoze

Kod ovih useva vrše se dva pregleda.

Na novozasnovanim usevima u istoj godini kada su zasnovana, prvim pregledom se utvrđuje lokacija parcele, poreklo semena, sortna čistoća, veličina zasejane parcele, prostorna izolacija, izgled i opšte stanje useva, zakorovljenost i agrotehničke mere koje treba primenjivati.

Ako se prvi otkos ostavlja za seme onda su obavezni drugi i treći pregled koji se obavljaju kao prvi i drugi pregled na starijim usevima.

Prvi pregled na starijim usevima vrši se u vreme cvetanja i njime se utvrđuje čistoća vrste i sorte, zakorovljenost, prostorna izolacija, zdravstveno stanje i ujednačenost useva, procenat primesa drugih vrsta i sorti i opšti izgled useva.

Drugim pregledom pred košenje useva dopunjuju se podaci o stanju useva, daju se proizvođaču preporuke o merama za obezbeđenje prinosa, procenjuje se procenat poleganja i zakorovljenosti useva, procenjuje vreme žetve, vrši se procena očekivanog prinosa naturalnog semena.

U usevima za proizvodnju osnovnog semena dozvoljeno je najviše tri žetve za proizvodnju semena, a u usevima za proizvodnju sertifikovanog semena dozvoljeno je najviše pet žetvi za proizvodnju semena.

Usev se neće priznati kao semenski ako se utvrdi da:

- 1) je prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;
- 2) je usev zasnovan na parceli na kojoj je u poslednje tri godine gajen usev biljaka iz ove grupe;
- 3) je usev ocenjen kao neujednačen;
- 4) je u usevu bilo viline kosice (*Cuscuta spp.*);
- 5) je zakorovljenost veća od ocene 1;
- 6) sortna čistoća ne zadovoljava kriterijume date u tabeli 3.

Tabela br. 3. Zahtevi u pogledu čistoće vrste, odnosno sorte

Kategorija semena	Najveći dozvoljeni broj biljaka drugih vrsta čije seme se teško razlikuje i izdvaja na 100 m ²	Najveći dozvoljeni broj biljaka drugih sorti na 100 m ²
Predosnovno		
Osnovno seme	3	3
Sertifikovano seme	10	10

Sortna čistoća se utvrđuje na kontrolnoj jedinici čija površina iznosi 100 m². Na površini do 10 ha potrebno je imati pet kontrolnih jedinica. Za svakih sledećih 10 ha potrebno je dodati po jednu

nadziranu jedinicu. Kontrolne jedinice treba da budu ravnomerno raspoređene po celoj površini semenskog useva.

3. Jednogodišnje leguminoze (grahorice, sočivo, lupine, stočni grašak, stočni bob i dr.)

Kod ovih useva obavezna su dva pregleda.

Prvi pregled vrši se u vreme cvetanja biljaka kada se utvrđuje lokacija parcele, sortna čistoća, poreklo semena, zakorovljenost, agrotehničke mere koje se primenjuju, ujednačenost i opšte stanje useva, prostorna izolacija, izgled useva.

Drugi pregled se obavlja pred žetvu odnosno ubiranje semena. Ovim pregledom se ocenjuje zakorovljenost, uniformost, procenat primesa drugih vrsta ili sorti, daju proizvođaču preporuke o merama za obezbeđenje prinosa, procenjuje vreme žetve, očekivani prinos naturalnog semena.

Usev se neće priznati kao semenski ako se utvrdi da:

- 1) je predusev bilo krmno bilje;
- 2) je prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;
- 3) je zakorovljenost veća od ocene 1;
- 4) je usev ocenjen kao neujednačen;
- 5) sortna čistoća ne zadovoljava kriterijume date u tabeli br. 4.

Tabela broj 4. Dozvoljeno prisustvo drugih sorti po kategorijama semena

Kategorija semena	Najveći dozvoljeni broj biljaka na 100 m ²	
	Prisustvo drugih sorti	Prisustvo drugih sorti u istom tipu
Predosnovno seme		
Osnovno seme	1	2
Sertifikovano seme		
prve i druge generacije	10	10

Sortna čistoća se utvrđuje na kontrolnoj jedinici čija površina iznosi 100 m². Na površini do 10 ha potrebno je imati pet kontrolnih jedinica. Za svakih sledećih 10 ha potrebno je dodati po jednu kontrolnu jedinicu. Kontrolne jedinice treba da budu ravnomerno raspoređene po celoj površini semenskog useva.

4. Trave

Kod jednogodišnjih trava obavljaju se najmanje dva pregleda.

Prvi pregled se vrši kada su biljke u fazi metličanja ili klasanja.

Ovim pregledom se utvrđuje lokacija parcele, poreklo semena, zasejana površina, prostorna izolacija, zakorovljenost, zdravstveno stanje.

Drugi pregled se obavlja pred žetvu i ovim pregledom se daju mere za pripremu žetve i obezbeđenje prinosa, utvrđuje vreme žetve, procenjuje očekivani prinos naturalnog semena.

Kod višegodišnjih trava obavljaju se najmanje tri pregleda.

Prvi pregled vrši se u prvoj godini, kojim se utvrđuje lokacija parcele, poreklo semena, zasejana površina, prostorna izolacija, zakorovljenost i zdravstveno stanje useva i sortna čistoća.

Drugi pregled se obavlja narednog proleća za vreme cvetanja biljaka, kada se utvrđuje oštećenje od izmrzavanja, prostorna izolacija, sortna čistoća, zakorovljenost, zdravstveno stanje useva i predlažu se agrotehničke mere.

Treći pregled se vrši pred žetvu kada se procenjuje stepen zakorovljenosti, ocenjuje ujednačenost i opšte stanje useva, daju se preporuke proizvođaču za pripremu žetve, procenjuje se očekivani prinos naturalnog semena.

Usev se neće priznati kao semenski ako se utvrdi da:

- 1) je prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;
- 2) je usev ocenjen kao neujednačen;
- 3) su u usevu krupnosemenih trava prisutni mišji repak (*Alopecurus myosuroides*) i pirevina (*Agropyron spp.*);
- 4) je u usevu prisutna vilina kosica (*Cuscuta sp.*);
- 5) prisustvo drugih sorti nije veće od tri za kategoriju osnovnog semena i 10 za kategoriju sertifikovanog semena na 100 m²;
- 6) prisustvo drugih vrsta nije veće od tri za kategoriju osnovnog semena i 10 za kategoriju sertifikovanog semena na 100 m²;
- 7) su predusev bile trave ili ako je u poslednje tri godine gajena ista vrsta.

Sortna čistoća se utvrđuje na kontrolnoj jedinici čija površina iznosi 100 m². Na površini do 10 ha potrebno je imati 10 kontrolnih jedinica. Za svakih sledećih 10 ha potrebno je dodati po jednu kontrolnu jedinicu. Kontrolne jedinice treba da budu ravnomerno raspoređene po celoj površini semenskog useva.

5. Ostalo krmno bilje

Kod jednogodišnjih useva krmnog bilja vrše se dva pregleda.

Prvi pregled se vrši u vreme cvetanja. Ovim pregledom utvrđuje se lokacija parcele, poreklo semena, zasejana površina, prostorna izolacija, sortna čistoća, zakorovljenost, zdravstveno stanje, uniformost useva, procenat drugih vrsta i sorti i agrotehničke mere.

Drugi pregled se vrši pred žetvu. Ovim pregledom se utvrđuje sortna čistoća, zakorovljenost, daju se preporuke za pripremu žetve i procenjuje očekivani prinos naturalnog semena.

Kod višegodišnjih krmnih biljaka vrše se tri pregleda.

Prvi pregled vrši se u prvoj godini, kojim se utvrđuje lokacija parcele, poreklo semena, zasejana površina, prostorna izolacija, zakorovljenost, zdravstveno stanje useva i sortna čistoća.

Drugi pregled se obavlja naredne godine u vreme cvetanja biljaka. Ovim pregledom se utvrđuje čistoća vrste i sorte, procenat drugih vrsta i sorti, zakorovljenost i zdravstveno stanje useva, opšti izgled i uniformnost useva, ponovo se utvrđuje prostorna izolacija i predlažu agrotehničke mere.

Treći pregled se vrši pred žetvu kojim se utvrđuje stepen zakorovljenosti, zdravstveno stanje, uniformnost procenat primesa drugih vrsta i sorti, predlažu mere za pripremu žetve i vrši se procenat očekivanog prinosa naturalnog semena.

Usev krmnog bilja neće se priznati kao semenski ako se utvrdi da:

- 1) utvrđeni procenat primesa drugih vrsta - sorti prelazi procenat ili broj koji je dozvoljen za kategoriju proizvodnog semena (tabela br. 5);
- 2) u usevu krmnog bilja ima drugih vrsta koje istovremeno sazrevaju sa usevom, a koje se ne mogu izdvojiti pri doradi semena;
- 3) se u usevu krmnih okopavina nalaze korovi sa kojima se gajene biljke mogu ukrštati i koji istovremeno cvetaju kad i usev krmnih biljaka;
- 4) je prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;
- 5) je zakorovljenost veća od ocene 1.

Tabela broj 5. Norme sortne čistoće za priznavanje ostalog krmnog bilja

Kategorija semena	Predosnovno i osnovno seme	Sertifikovano seme	
		Prve generacije	Druge generacije
Minimum sortne čistoće za hibride	99,9 %	99,7 %	-
Minimum sortne čistoće za sorte	99,7%	99,0%	98,0%

Sortna čistoća, odnosno čistoća vrste semenskog useva krmnog bilja utvrđuje se detaljnim pregledom uzoraka na kontrolnoj jedinici. Kod krmnog bilja za osnovnu kontrolnu jedinicu uzima se površina od 100 m². Kod krmnih okopavina za kontrolnu jedinicu uzima se površina od 1 ha, na kojoj se pregleda 100 do 200 biljaka, na ravnomernim razmacima bez biranja, na pravcu dveju dijagonalnih linija semenske parcele.

Na većim površinama broj biljaka za uzorak uzima se:

	Broj biljaka u uzorku
preko 1 do 2 ha	200-300
preko 2 do 5 ha	300-500
preko 5 do 10 ha	500-600

Na svaki dalji hektar uzima se po 50 biljaka više, odnosno broj kontrolnih jedinica se srazmerno povećava.

IV SEMENSKI USEVI POVRĆA

1. Krompir

Kod krompira obavezna su tri pregleda.

Prvi pregled obavlja se kada je biljka visoka 10 do 20 cm, drugi u fazi intenzivnog porasta, treći odmah posle prekida vegetacije (uništenja cime) prilikom kojeg se ujedno vade reprezentativni uzorci za laboratorijsku analizu zdravstvenog stanja.

Prvim pregledom utvrđuje se poreklo semena krompira, lokacija parcele, kategorija semena, zasejana površina, zakorovljenost, sortna čistoća, opšte stanje i uniformnost, predusev, prostorna izolacija, prisustvo samoniklih biljaka i agrotehničke mere koje se primenjuju, kao i procenat praznih mesta nastalih zbog bolesti koje se prenose semenom (truleži, gljivičnog i bakterijskog uzroka).

Drugim pregledom utvrđuje se stanje sorte čistoće, zakorovljenost, opšte stanje useva i uniformnost. Odstranjivanje bolesnih biljaka kontroliše se pri drugom pregledu.

Trećim pregledom utvrđuje se očekivani prinos krtola i ujedno se vade reprezentativni uzorci za laboratorijsku analizu zdravstvenog stanja.

Uzimanje reprezentativnih uzoraka sa parcele semenskog useva krompira:

- na površini do 1 ha uzima se jedan uzorak,
- na površini od 1 do 5 ha uzimaju se dva uzorka,
- na površini većoj od 5 ha uzima se šest uzoraka.

Kao jedan reprezentativni uzorak smatra se najmanje 110 krtola uzetih po jedna krtola od jedne biljke, sa različitih mesta parcele.

Sortna čistoća i procenat praznih mesta utvrđuju se na kontrolnoj jedinici, a sve drugo na celoj parceli.

Sortna čistoća semenskog useva krompira utvrđuje se detaljnim pregledom uzoraka na kontrolnoj jedinici. Za kontrolnu jedinicu uzima se 400 biljaka po hektaru, s tim da se gledano dijagonalno na parcelu po slučajnom izboru pregleda 20 do 40 biljaka na pojedinim mestima. Na svakom hektaru pregleda se najmanje jedna kontrolna jedinica. Ako je usev na većoj površini od 5 ha, dovoljno je da se uzme šest kontrolnih jedinica.

Usev krompira neće se priznati kao semenski ako se utvrdi da:

- 1) nije proizveden u visinskom rejonu ili u drugim područjima, u kojima se upotrebljava odgovarajući tehnološki postupak;
- 2) u semenskom usevu ima primesa drugih sorti krompira, i to: kategoriju osnovno seme više od 0,1%, u sertifikovanom semenu prve generacije više od 0,25% i u sertifikovanom semenu druge generacije više od 0,5%;
- 3) je prostorna izolacija semenskog useva u odnosu na merkantilni usev krompira manja od date u tabeli 8, a udaljenost od drugog semenskog useva krompira mora biti najmanje 1 m;
- 4) je zakorovljenost veća od ocene 1;
- 5) je usev ocenjen kao neujednačen;
- 6) je predusev bio krompir.

2. Ostale povrtarske kulture

Kod jednogodišnjih povrtarskih kultura obavezna su dva pregleda.

Prvi pregled se vrši u vreme cvetanja i formiranja plodova, a drugi u vreme kada najmanje 80% biljaka dostigne tehnološku zrelost.

Prvim pregledom utvrđuje se poreklo semena, zasejana površina, sortna čistoća, zakorovljenost, agrotehničke mere, ujednačenost useva i prostorna izolacija.

Drugim pregledom proveravaju se podaci iz prvog pregleda, ponovo utvrđuje sortna čistoća, zakorovljenost, agrotehničke mere, daju se preporuke za žetvu i procenjuje se prinos semena.

Kod dvogodišnjih i višegodišnjih povrtarskih kultura vrše se tri pregleda.

Prvi pregled vrši se u prvoj godini kojim se utvrđuje poreklo semena i način primene sadnica.

Drugi pregled obavlja se u proleće nakon sadnje ili prezimljavanja sadnica kada se utvrđuje površina, zakorovljenost i prostorna izolacija.

Treći pregled vrši se u vreme punog cvetanja pa do tehnološke zrelosti ploda kada se ocenjuje očekivani prinos semena.

Usev povrća neće se priznati kao semenski ako se utvrdi da:

- 1) procenat primesa drugih sorti i vrsta prelazi procenat koji je dozvoljen za određene kategorije povrtarskih semena u tabelama br. 6. i 7;
- 2) je prostorna izolacija manja od propisane u tabeli br. 8;
- 3) je predusev iz iste familije kao usev povrća, ili je ista vrsta bila predusev u poslednje četiri godine;
- 4) je usev ocenjen kao neujednačen;
- 5) je zakorovljenost veća od ocene 1.

Tabela broj 6. Maksimalno dozvoljeno prisustvo drugih sorti za povrtarske kulture (%)

Biljna vrsta	Kategorija semena			
	Predosnovno seme	Osnovno seme	Sertifikovano seme prve generacije	Sertifikovano seme druge generacije
Sve vrste povrća	0	0,1	0,25	0,5

Tabela broj 7. Maksimalno dozvoljeno prisustvo drugih sorti u istom tipu u semenskim usevima povrća (%)

Biljna vrsta	Kategorija semena			
	Predosnovno seme	Osnovno seme	Sertifikovano seme prve generacije	Sertifikovano seme druge generacije
Bamija Bob	0	0,5	1	2

Boranija				
Grašak				
Pasulj				
Plavi patlidžan	0	0,5	1	2
Paradajz				
Endivija				
Radič	0	0,5	2	5
Salata				
Motovilac				
Kukuruz šećerac	0	1	2	3
Špargla				
Dinja				
Lubenica				
Krastavac	0	1	3	5
Tikva				
Tikvica				
Paprika				
Crni luk				
Beli luk				
Praziluk				
Rotkva	0	1	3	5
Rotkvica				
Cvekla				
Blitva				
Spanać				
Kupus				
Kelj				
Kelj pupčar	0	1	3	5
Karfiol				
Keleraba				
Artičoka				
Mrkva				
Peršun	0	1	3	5
Paštrnak				
Celer				

Autentičnost i sortna čistoća semenskog useva povrća (izuzev krompira) utvrđuje se detaljnim pregledom uzoraka na kontrolnoj jedinici. Za kontrolnu jedinicu uzima se površina do jednog hektara na kojoj se pregleda 100 do 200 biljaka na ravnomernim razmacima bez biranja, na pravcu dveju dijagonalnih linija semenske parcele.

Na većim površinama broj biljaka za uzorak uzima se:

	Broj biljaka u uzorku
preko 1 do 2 ha	200-300
preko 2 do 5 ha	300-500
preko 5 do 10 ha	500-600

Na svaki dalji hektar uzima se po 50 biljaka više, odnosno broj kontrolnih jedinica se srazmerno povećava.

V LEKOVITO AROMATIČNO BILJE, CVEĆE, RASAD, MICELIJA JESTIVIH I LEKOVITIH GLJIVA I SL.

U proizvodnji semena ostalog (jednogodišnjeg i višegodišnjeg) poljoprivrednog bilja obavezan je onoliki broj pregleda kojima se mogu utvrditi uslovi iz člana 8. ovog pravilnika o načinu vršenja kontrole procesa proizvodnje semena.

Usev ne može da se prizna kao semenski ako je zakorovljenost veća od ocene 1.

VI ZAJEDNIČKE ODREDBE

Intenzitet zakorovljenosti semenskog useva koji nije utvrđen ovim pravilnikom, utvrđuje se na sledeći način:

- ocenom 0 - kad nema korova,
- ocenom 1 - kad je slaba zakorovljenost,
- ocenom 2 - kad je srednja zakorovljenost,
- ocenom 3 - kad je jaka zakorovljenost.

Ako se u toku kontrole procesa proizvodnje semena poljoprivrednog bilja utvrdi prisustvo korova koji nisu naznačeni ovim pravilnikom, tada se obavezno utvrđuje stepen ugroženosti semenskog useva korovom, i to se uzima u obzir prilikom odlučivanja o priznavanju semenskog useva.

U sklopu stručne kontrole proizvodnje semena ujednačenost useva se ocenjuje ocenom ujednačen ili ocenom neujednačen.

U slučaju da se proizvode hibridi koji imaju istu komponentu oca prostorna izolacija se može smanjiti na taj način da se ostavi dovoljno prostora da ne dođe do mešanja semena prilikom žetve.

VII KARAKTERISTIKE ZA ODREĐIVANJE SORTNE ČISTOĆE I AUTENTIČNOSTI SORTE

Strna žita

PŠENICA

(*Triticum aestivum* L. emend Fiori et Paol)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO	3	list zastavičar: položaj
	5	vreme pojave klasa (prvi vidljivi klasić na 50% klasova)
U klasanju	6	list zastavičar: voštanost lisnog rukavca
	7	list zastavičar: voštanost liske (donja strana)
	8	klas: voštanost
	9	stabljika: voštanost vrata

	12	biljka: visina (stabljika i klas)
	15	klas: oblik
	16	klas: zbijenost
	17	osje: prisutno ili odsutno
	19	osje na vrhu klasa: dužina
U zrelosti	14	klas: boja
SEKUNDARNO		
Pre bokorenja	1	koleoptil: obojenost antocijanom
Za vreme bokorenja	2	biljka: habitus
	4	list zastavičar: obojenost aurikula antocijanom
	11	stabljika: dlakavost najvišeg nodusa
	13	slama: presek (na polovini puta između osnove klasa i nodusa stabljike ispod)
	10	prašnik: obojenost antocijanom
	18	osje: opis
	20	osje na vrhu klasa: dužina
U klasanju	21	vršni segment vretena klasa: dlakavost izbočene površine
	22	donja pleva: širina ramena (klasić u srednjoj trećini klasa)
	23	donja pleva: oblik ramena (kao za 22)
	24	donja pleva: dužina kljuna (kao za 22)
	25	donja pleva: oblik kljuna (kao za 22)
	26	donja pleva: produžeci unutrašnjih dlaka (kao za 22)
	27	donja plevica: unutrašnji otisak
	28	Najniža plevica: oblik kljuna (kao za 22)
	33	sezonski tip
	29	zrno: oblik
U zrelosti	30	zrno: boja
	31	zrno: dužina dlačica gledano s leđne strane
	32	zrno: bojenje fenolom

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/3/8 (26.10.1981.)

TVRDA PŠENICA (*Triticum durum* Desf.)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
		karakteristike po UPOV-u
PRIMARNO		
	5	vreme pojave klasa (prvi klasić vidljiv na klasovima 50% biljaka)
	12	biljka: dužina (stabljika, klas i osje)
	14	osje na vrhu klasa: dužina u odnosu na klas
U klasanju	8	osje: obojenost antocijanom
	4	biljke: učestalost biljaka sa savijenim listom zastavičarem
	6	list zastavičar: voštanost lisnog rukavca
	7	list zastavičar: voštanost ruba

	23	klas: dužina bez osja
	11	klas: voštanost
	26	klas: oblik iz profila
	27	klas: zbijenost
SEKUNDARNO		
	16	donja pleva: oblik kod ramena
	17	donja pleva: širina ramena
U klasanju	18	donja pleva: dužina kljuna
	19	donja pleva: oblik kljuna
	24	klas: dlakavost ruba prvog segmenta vretena klasa
	9	stabljika: dlakavost vršnog nodusa

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/1

TRITIKALE (*x Triticosecale Wittm.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
		karakteristike po UPOV-u
PRIMARNO		
	14	biljka: dužina (stabljika, klas i osje)
	6	vreme pojave klasa (prvi klasić vidljiv na 50% biljaka)
	12	klas: voštanost
	22	klas: zbijenost
	23	klas: dužina bez osja
	24	klas: širina iz profila
U klasanju	16	osje iznad vrha klasa: dužina
	8	osje: obojenost antocijanom
	7	list zastavičar: voštanost lisnog rukavca
	10	list zastavičar: dužina liske
	11	list zastavičar: širina liske
	4	biljka: učestalost biljaka sa savijenim listom zastavičarem
	9	prašnici: obojenost antocijanom

SEKUNDARNO		
	13	stabljika: gustina dlačica vrata
U klasanju	5	list zastavičar: obojenost aurikula antocijanom
	17	donja plevica: dužina prvog kljuna
	19	donja pleva: dlakavost spoljne površine

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/121/3 (6.10.1989.)

RAŽ (*Secale cereale L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
		karakteristike po UPOV-u
PRIMARNO		
Vegetativna	4	biljka: habitus

	5	list zastavičar: voštanost lisnog rukavca
Pojava klasa	6	vreme pojave klasa
	8	klas: voštanost
	10	klas: položaj
Nakon pojave klasa	12	klas: dužina
	13	klas: zbijenost
	11	biljka: visina (stabljika i klas)

SEKUNDARNO

Vegetativna	3	koleoptil: obojenost antocijanom
	15	sezonski tip
Pojava klasa	7	list do lista zastavičara: dužina
Nakon pojave klasa	9	stabljika: dlakavost ispod klasa
U zrelosti	2	zrno: boja auleronskog sloja
	14	zrno: težina 1000 semena
Klijanac	1	plodnost: broj

* Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/58/3 (15.11.1978.)

JEČAM

(*Hordeum vulgare* L. *sensu lato*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
		po UPOV-u
PRIMARNO		
	3	list zastavičar: položaj
	4	list zastavičar: obojenost aurikula antocijanom
	5	list zastavičar: intenzitet pigmenta aurikula
	6	list zastavičar: voštanost lisnog rukavca
	7	list zastavičar: vreme pojave klasa (prvi klasić vidljiv na 50% klasova)
U klasanju	8	osje: obojenost vrhova antocijanom
	9	osje: intenzitet obojenosti vrhova antocijanom
	10	klas: voštanost
	11	klas: položaj
	12	biljka: visina (stabljika i klas)
	13	klas: broj redova
	15	klas: zbijenost
	16	osje: dužina u poređenju s klasom
SEKUNDARNO		
U bokorenju	1	biljka: habitus
	2	donji listovi: dlakavost lisnih rukavaca
	14	klas: oblik
U klasanju	17	osje: bodljikavost rubova
	18	vreteno klasa: dužina prvog segmenta
	19	vreteno klasa: zakrivljenost prvog segmenta
#	20	vreteno klasa: zakrivljenost segmenata (na srednjoj trećini klasa)
# #	21	vreteno klasa: poravnavanje segmenata (kao za 20)
	22	sterilan klasić: položaj (kao za 20)

23	sterilan klasić: dužina plevica (kao za 20)
24	sterilan klasić: oblik vrha (kao za 20)
25	središnji klasić: dužina pleve i osja u odnosu na zrno
26	zrno: tip dlačica
27	zrno: omotač
28	zrno: obojenost žila plevica antocijanom
29	zrno: bodljikavost unutrašnjih poprečnih žila plevica
30	zrno: dlakavost trbušne brazde
31	zrno: raspored lodikula
32	semenka: boja aleuronskog sloja
33	sezonski tip

Samo dvoredni ječam.

Ječam s više od dva reda.

* Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/19/7 (26.11.1981.)

OVAS I GOLI OVAS

(*Avena sativa L.* i *Avens nuda L.*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
	4	vreme pojave klasića (prvi klasić vidljiv na 50% metlica)
	5	list zastavičar: položaj
	8	metlica: orijentacija grana
U klasanju	9	metlica: položaj grana
	10	metlica: položaj klasića
	11	plevica: dužina
	12	plevica: voštanost
	15	biljka: visina (stabljika i metlica)
SEKUNDARNO		
U cvetanju	1	biljka: habitus
	2	donji listovi: dlakavost lisnog rukavca
	3	rub lista ispod lista zastavičara: dlakavost
U klasanju	6	stabljika: dlakavost najvišeg nodija
	7	stabljika: intenzitet dlakavosti najvišeg nodusa
	26	sezonski tip
	13	primarno zrno: voštanost obuvenca
	14	primarno zrno: intenzitet voštanosti obuvenca
	17	primarno zrno: sklonost stvaranju osja
	18	primarno zrno: dužina obuvenca
	19	zrno: boja obuvenca
U zrelosti	20	primarno zrno: dlakavost poledine obuvenca (osim belog i žutog ovs)
	21	primarno zrno: dlakavost baze
	22	primarno zrno: dužina dlaka baze
	23	primarno zrno: dužina osi
	24	primarno zrno: širina osi

25 primarno zrno: brazda osi

16 zrno: ljuska

UPOV vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.

* Napomena: Doc No. TG/20/7 (26.10.1981.)

Takođe obuhvata *Avena byzantina*

Prosolika žita

SIRAK

(*Sorghum bicolor* (L.) Moench)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike	Opis karakteristika
po UPOV-u			
PRIMARNO			
	5		biljka: vreme pojave metlica (50% biljaka s metlicama)
	6		biljka: prirodna visina lišća (kod pojave metlica)
U cvetanju	7		list: zeleno obojenje liske
	11		pleva: boja
	12		pleva: obojenost antocijanom
	21		biljka: ukupna visina
U zrelosti	25		metlica: dužina bez vrata
	28		metlica: oblik
SEKUNDARNO			
	1		klijanac: obojenost koleoptila antocijanom
	2		klijanac: obojenost leđne strane prvog lista antocijanom
	3		klijanac: obojenost rukavca prvog lista antocijanom
Vegetativna	4		list: obojenost liske antocijanom
	9		list zastavičar: intenzitet zelenog bojenja glavne žile u usporedbi s rubom (ako nije utvrđeno kod pojave metlica)
	10		list zastavičar: žuto bojenje glavne žile (kod pojave metlica)
	11		pleva: boja
	14		plevica: formacija osja
U cvetanju	15		stigma: obojenost antocijanom
	16		stigma: žuto obojenje
	17		stigma: dužina
	18		cvet s drškom: dužina
Na kraju cvetanja	19		metlica: gustina
	20		suv prašnik: boja
	22		prečnik stabljike (jedna trećina visine biljke)
	23		list: dužina liska (treći list od vrha)
	24		list: širina liske (treći list od vrha)
U zrelosti	26		metlica: dužina grana (srednja trećina metlice)
	27		metlica: zbijenost
	29		vrat metlice: vidljiva dužina iznad lisnog rukavca
	30		pleva: boja
	31		pleva: dužina

32	zrno: boja nakon vršidbe
33	zrno: težina 1000 semena
34	zrno: oblik s leđne strane
35	zrno: oblik iz profila
36	zrno: veličina oznake klice
37	zrno: površina prekrivena semenskom opnom
38	zrno: sadržaj tanina
39	zrno: sastav endosperma
40	zrno: boja staklastog albumina

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/122/3 (6.10.1989.)

KUKURUZ
(*Zea mays L.*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u	
PRIMARNO			
Pojava metlice i klipa	7	metlica: vreme i klipa pojave na 50% biljaka	
	8	metlica: vreme početka cvetanja	
	9	metlica: obojenost prašnika antocijanom	
	10	klas: pojavljivanje svile na 50% biljaka	
	11	klas: obojenost svile antocijanom	
	14	stabljika: obojenost nodusa antocijanom	
	15	stabljika: obojenost internodija antocijanom (sredina biljke)	
	16	list: obojenost lisnog rukavca antocijanom (sredina biljke)	
SEKUNDARNO	23	biljka: dužina uključujući metlicu	
	24	klis: visina klipa u odnosu na ukupnu visinu biljke	
	Vegetativna	1	prvi list: obojenost rukavca antocijanom
		2	prvi list: dužina liske
		3	prvi list: širina liske
		4	prvi list: odnos dužine/širine liske
		5	prvi list: oblik vrha
		6	list: položaj u srednjoj trećini biljke
12		metlica: obojenost pleva antocijanom	
13		metlica: zatvoreni antocijanski prsten u osnovi pleve	
Metlica i klip	17	list: dlačice na rubu lisnog rukavca	
	18	metlica: ugao između glavne i bočnih grana (u donjoj trećini metlice)	
	19	metlica: položaj bočnih grana (u donjoj trećini metlice)	
	20	metlica: broj primarnih bočnih grana	
	21	metlica: dužina glavne grane iznad najniže bočne grane	
	22	metlica: dužina glavne grane iznad vršne bočne grane	
	25	klas: dužina cvetne drške	
	26	klas: dužina	
27	klas: prečnik (u sredini klasa)		
28	klas: oblik		

29	klas: broj redova zrna
30	klas: tip zrna (u srednjoj trećini klasa)
31	klas: boja vrha zrna
32	klas: boja leđne strane zrna
33	klas: obojenost pleva oklaska antocijanom
34	klas: intenzitet obojenosti pleva oklaska antocijanom

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/2/2 (12.11.1980.)

PROSO

(*Panicum miliaceum L.*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike	Opis karakteristika
po UPOV-u			
PRIMARNO I SEKUNDARNO			
Vegetativna	-	biljka:	habitus
	-	stabljika:	dužina
	-	stabljika:	boja
U cvetanju	-	list:	boja
	-	metlica:	gustoća
	-	vreme cvetanja (50% biljaka s otvorenim cvetovima)	
Seme	-	seme:	boja

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.
Izvori: HUN, USA, AUT

Uljane kulture i kulture za vlakno

SUNCOKRET

(*Helianthus annuus L.*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike	Opis karakteristika
po UPOV-u			
PRIMARNO			
Vegetativna	3	list:	oblik
	4	list:	boja
	17	vreme cvetanja	
U cvetanju	19	jezičasti cvet:	oblik
	20	jezičasti cvet:	boja
	21	cevasti cvet:	boja
U zrelosti	27	glava:	položaj
	30	biljka:	prirodna visina
SEKUNDARNO			
Vegetativna	1	hipokotil:	obojenost antocijanom (u fazi kotiledona)
	2	list:	veličina
	5	list:	obojenost antocijanom (na margini mladog lišća pre cvetanja)

	6	list: sjaj
	7	list: naboranost
	8	list: finoća nazubljenosti
	9	list: ujednačenost nazubljenosti
	10	list: oblik preseka
	11	list: krila
	12	list: ugao poprečnih žila
	13	list: visina vrha lista u poređenju sa lisnom drškom (na visini od dve trećine biljke)
	14	list: ugao između donjeg dela lisne drške i stabljike
	15	stabljika: dlakavost na vrhu
	16	stabljika: broj listova na glavnoj stabljici
	18	jezičasti cvet: broj
	22	cevasti cvet: obojenost stigme antocijanom
	23	glava: broj listića ispod cveta
	24	listić ispod cveta: oblik
	25	listić ispod cveta: obojenost antocijanom
	26	biljka: prirodni položaj najbliže poprečne glave u odnosu na glavnu glavu
	28	glava: veličina
	29	glava: oblik semenske strane
	31	biljka: grananje
	32	biljka: tip grananja
Na kraju	33	seme: veličina
cvetanja	34	seme: oblik
	35	seme: debljina
	36	seme: osnovna boja
	37	seme: išaranost
	38	seme: pruge
	39	seme: boja pruga
	40	seme: položaj pruga

* Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/81/3 (4.10.1983.)

SOJA

(*Glycine max* (L.) Merrill)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
	karakteristike	po UPOV-u
PRIMARNO		
Vegetativna	1	hipokotil: obojenost antocijanom
	3	biljka: habitus
	5	biljka: boja dlačica
U cvetanju	6	list: oblik bočnog listića
	7	list: boja
	9	cvet: boja
	15	vreme početka cvetanja (jedan otvoreni cvet na 10% biljaka)
U zrelosti	4	biljka: visina

	16	vreme zrelosti
SEKUNDARNO		
Vegetativna	2	biljka: tip rasta
U cvetanju	3	biljka: habitus
	8	listić: veličina
Kod razvoja mahune	10	mahuna: boja
	11	seme: veličina
U zrelosti	12	seme: oblik
	13	seme: boja semenske opne (isključujući hilus)
	14	seme: boja hilusa

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/80/3 (4.10.1983.)

ULJANA REPICA

(*Brassica napus* L. var. *oleifera delile*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
	3	list: nazubljenost margine
Vegetativna	4	list: razvoj resica (na potpuno razvijenom listu rozete; ako nema ni jedne rozete, onda na potpuno razvijenom listu)
	5	liska: boja
U cvetanju	7	vreme cvetanja: prvi cvet otvoren na 50% biljaka (od jesenje setve)
	8	latica: boja
U zrelosti	6	stabljika: dužina glavne stabljike (od jesenje setve)
SEKUNDARNO		
Vegetativna	2	kotiledoni: maksimalna širina (potpuno razvijeni)
U cvetanju	9	prašnik: tačkice (kod otvaranja cveta)
U zrelosti	10	ljuska: dužina kljuna
	1	seme: eruka kiselina

UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/36/3 Corr. (1.9.1978.)

* Napomena: Pre je bio klasifikovan kao *Brassica napus* (var. *oleifera* Subvar. *annua* i Subvar. *biennis*) L.

KIKIRIKI

(*Arachis hypogaea* L.)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
U cvetanju	1	biljka: habitus
	8	cvetanje: model
	10	mahuna: suženja
Kod razvoja mahune	13	mahuna: ispučenost kljuna
	14	mahuna: oblik kljuna
	15	semenka: boja zrele teste

* Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/93/3 (13.11.1985.)

KONOPLJA
(*Cannabis sativa L.*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike	Opis karakteristika
po UPOV-u			
PRIMARNO I SEKUNDARNO			
	-	biljka:	visina
	-	stabljika:	boja
	-	listić:	širina
U cvetanju	-	biljka:	izraženost pola
	-	biljka:	% ženskih biljaka
	-	biljka:	% muških biljaka
	-	biljka:	% biljaka s muškim i ženskim cvetovima
	-		vreme cvetanja
U zrelosti	-	biljka:	vreme sazrevanja

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.
Izvori: HUN, FRA

PAMUK
(*Gossypium spp*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike	Opis karakteristika
po UPOV-u			
PRIMARNO			
	1	biljka:	oblik
Vegetativna	3	biljka:	visina
	7	list:	oblik
	8	list:	veličina
U cvetanju	12	cvet:	boja latica (kod otvaranja)
U zrelosti	13	semenska čaura:	veličina
SEKUNDARNO			
	2	biljka:	gustoća lišća
	4	biljka:	broj nodija do prve plodne grane
	5	biljka:	dužina najduže vegetativne grane
Vegetativna	6	biljka:	dužina prve plodne grane
	9	list:	obraslost glavnog lisnog nerva dlačicama (donja strana)
	10	list:	žlezde
	11	list:	nektarije
	14	semenska čaura:	oblik (u uzdužnom preseku)
	15	semenska čaura:	vađenje koštice iz površine
U zrelosti	16	semenska čaura:	dužina cvetne peteljke
	17	semenska čaura:	ispupčenost vrha
	18	seme:	gustoća malja

19	semenska čaura: sadržaj vlakana lana
20	vlakno: dužina
21	vlakno: jačina
22	vlakno: finoća
23	seme: veličina
24	semenska čaura: otvaranje

* Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/88/3 (13.11.1985.)

LAN

(*Linum usitatissimum* L.)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
	1	biljka: prirodna visina uključujući grane
	5	cvet: boja latica
U cvetanju	7	cvet: boja prašničke niti (na vrhu)
	8	cvet: boja prašnika (u otvorenom cvetu)
	9	cvet: boja stubića tučka (u osnovi)
	15	vreme početka cvetanja: (prvi cvet otvoren na 10% biljaka)
SEKUNDARNO		
	3	cvet: veličina krune (na početku cvetanja)
U vreme cvetanja	4	cvet: istočkanost čašice
	6	cvet: uzdužno boranje latica
	2	stabljika: dužina
Kod zelene zrelosti	10	sjemeni tobolac: veličina
	11	sjemeni tobolac: sitne dlačice krive septe
	12	zrno: težina 1000 sjemenki
U zrelosti	13	zrno: boja
	14	zrno: intenzitet smeđeg obojenja

* Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/57/3 (12.11.1980.)

MAK

(*Papaver somniferum* L.)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
	-	list: veličina
	-	list: oblik
	-	list: voštanost
U cvetanju	-	vreme punog cvetanja (najmanje jedan otvoren cvet na 50% biljaka)
	-	stabljika: obojenost antocijanom
	-	cvet: boja latica
	-	cvet: rub latica

	-	cvet: tačkasta obojenost
	-	cvet: veličina
	-	biljka: visina
	-	stabljika: dužina
U zrelosti	-	vreme zrelosti
	-	čaura: veličina
	-	čaura: oblik
	-	čaura: voštanost
	-	seme: veličina
Seme	-	seme: oblik
	-	seme: boja
	-	seme: prigušena plava boja
SEKUNDARNO		
Kod jasno vidljivih cvetnih pupoljaka	-	stabljika: boja antocijana
U zrelosti	-	stabljika: obraslost dlačicama ispod lisnog rukavca
Seme	-	čaura: osnova
	-	seme: sadržaj morfijuma*

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.
Izvori: POL, NLD, SWE, AUT
* sadržaj morfijuma se može analizirati u mladim biljkama

OBIČNI KIM (*Carum carvi L.*)

	Broj *	
Faza opažanja	karakteristike	Opis karakteristika
	po UPOV-u	
PRIMARNO I SEKUNDARNO		
	-	biljka: visina
	-	cvet: oblik
U cvetanju	-	cvet: boja latica
	-	vreme cvetanja
	-	abscisinski sloj: prisutnost ili odsutnost

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.

KRMNO BILJE TRAVE

PIREVINA (*Agropyron cristatum (L.) Gaertn.*)

	Broj *	
Faza opažanja	karakteristike	Opis karakteristika
	po UPOV-u	
PRIMARNO		
U drugoj godini,	-	biljka: tip rasta
četiri nedelje nakon početka prolećnog porasta	-	list: boja

Kod pojave cvasti	-	vreme pojave cvasti
	-	cvetanje: dužina klasa
	-	biljka: visina
	-	stabljika: obraslost dlačicama
	-	list: položaj
Neposredno pre zrelosti	-	list: dužina
	-	list: širina
	-	list: obraslost dlačicama
	-	list: voštanost
	-	seme: obraslost dlačicama
U zrelosti	-	seme: veličina
	-	seme: oblik
	-	seme: osje
SEKUNDARNO		
	-	biljka: habitus
	-	biljka: vigor
U jesen u godini setve	-	biljka: lisnatost
	-	biljka: sklonost cvetanju
	-	list: položaj
	-	list: boja
	-	cvast: ugao između klasića i ose klasnog vretena
U cvetanju	-	cvast: obraslost dlačicama
	-	cvast: sklonost rasipanju semena
Klijanac	-	plodnost: broj

Ne postoje UPOV-i Vodiči za provođenje i ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.

Izvor: CAN

ROSULJE

(*Agrostis canina L.*, *Agrostis gigantea Roth.*, *Agrostis stolonifera L.* i *Agrostis tenuis Sibth*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
karakteristike po UPOV-u		
PRIMARNO		
	4	list: boja
U jesen u godini setve	5	list: širina
	8	biljka: vreme pojave cvasti
SEKUNDARNO		
	2	biljka: habitus
U jesen u godini setve	3	biljka: širina
	6	sklonost formiranju cvetnih glava
	7	vreme početka prolećnog rasta
U drugoj godini	9	list zastavičar: dužina
	10	list zastavičar: širina
Na kraju cvetanja	11	stabljika: dužina najduže stabljike uključujući cvast
	13	cvetna glava: dužina

Klijanac 1 plodnost: broj
UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/30/6 (12.10.1990.)

*Napomena: *A. canina* L. spp. *canina*
A. capillaris L.
A. gigantea Roth.
A. stolonifera L. (uključujući *A. Palustris*)

LISIČJI REPAK (*Alopecurus pratensis* L.)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
		po UPOV-u
PRIMARNO I SEKUNDARNO		
	-	biljka: visina
U godini setve	-	biljka: tip rasta
	-	biljka: sklonost cvetanju
	-	list: boja
U drugoj godini u početku pojave cvasti	-	vreme pojave cvasti
	-	stabljika: dužina najduže stabljike
	-	list zastavičar: dužina
	-	list zastavičar: širina
	-	list zastavičar: položaj
Unutar dve nedelje posle pojave cvasti	-	cvast: gustoća
	-	cvast: obojenost pleva antocijanom
	-	cvast: dužina
	-	lišće: raspored lišća
Na kraju cvetanja	-	stabljika: dužina

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.
Izvori: POL, CHE, DEU

FRANCUSKI LJULJ (*Arrhenatherum elatius* (L.) P.Beauv. ex J.S. et K.B.Presl)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
		po UPOV-u
PRIMARNO		
		biljka: način rasta
		biljka: prirodna visina
Leto u godini setve		list: dužina
		list: širina
		list: boja
Godina setve		biljka: sklonost ka formiranju cvasti
Druga godine pre klasanja		list: boja
U vreme klasanja		stabljika: dužine najduže
kada je cvetanje		stabljike
		list: dužina

vreme cvetanja
u punoj ekspanziji

list: širina
cvetanje: dužina
biljka: način rasta

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ovih vrsta.
Izvor: CZE, DEU

BEZOSNI VLASEN
(*Bromus inermis* Leysser)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO	-	biljka: habitus
	-	biljka: visina (dužina najduže stabljike uključujući potpuno razvijenu cvast)
	-	biljka: osnovni antocijan
	-	biljka: prečnik izdanaka iz korena (izmeren kod prvog nodusa)
	-	biljka: gustoća izdanaka iz korena
U drugoj godini u cvetanju	-	biljka: mehuričavost
	-	biljka: dužina gornjeg internodija
	-	list: dužina najdužeg lista
	-	list: širina najdužeg lista
	-	list: boja
	-	list zastavičar: dužina
	-	list zastavičar: širina
	-	list zastavičar: položaj
	-	list zastavičar: obraslost dlačicama
	-	cvet: sklonost cvetanju
SEKUNDARNO	-	vreme pojave cvasti
	-	metlica: dužina
	-	metlica: položaj
	-	metlica: broj po biljci
	-	metlica: oblik
	-	metlica: gustoća
U drugoj godini u cvetanju	-	metlica: obojenost pleva antocijanom
	-	klasić: broj po metlici
	-	klasić: dužina
	-	klasić: broj cvetova
	-	klasić: dužina osja
	-	klasić: oblik
	-	klasić: boja prašnika
	-	list: raspored glavnog lišća u odnosu na visinu biljke
	-	seme: masa 1000 semena
Seme	-	seme: obraslost donje plevice dlačicama
	-	seme: nazubljenost gornje plevice

Klijanac	-	koleoptil: antocijan
	-	plodnost: broj

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.
Izvori: HUN, NZL, CAN, SWE i USA

OVSENI VLASEN
(*Bromus sitchensis* Trin.)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
		po UPOV-u
PRIMARNO		
	-	biljka: habitus
	-	biljka: visina (dužina najduže stabljike uključujući u potpunosti razvijenu cvast)
	-	biljka: osnovni antocijan
	-	biljka: prečnik izdanaka iz korena (izmeren kod prvog nodusa)
	-	biljka: gustoća izdanaka iz korena
U drugoj godini u cvetanju	-	biljka: mehuričavost
	-	biljka: dužina vršnog internodija
	-	list: dužina najdužeg lista
	-	list: širina najdužeg lista
	-	list: boja
	-	list zastavičar: dužina
	-	list zastavičar: širina
	-	list zastavičar: položaj
	-	list zastavičar: prekrivenost dlačicama
	-	cvet: sklonost cvetanju
SEKUNDARNO		
	-	vreme pojave cvasti
	-	metlica: dužina
	-	metlica: položaj
	-	metlica: broj po biljci
	-	metlica: oblik
	-	metlica: gustoća
U drugoj godini u cvetanju	-	metlica: obojenost pleva antocijanom
	-	klasić: broj po metlici
	-	klasić: dužina
	-	klasić: broj cvetića
	-	klasić: dužina osja
	-	klasić: oblik
	-	klasić: boja prašnika
	-	list: raspored glavnog lišća u odnosu na visinu biljke
	-	seme: masa 1000 semena
Seme	-	seme: obraslost donje plevice dlačicama
	-	seme: nazubljenost gornje plevice
Klijanac	-	koleoptil: antocijan

- plodnost: broj

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.
Izvor: NZL

PETLOVA KRESTICA
(*Cynosurus cristatus* L.)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO I SEKUNDARNO		
Vegetativna	-	biljka: tip rasta
	-	biljka: gustoća izdanaka iz korena
	-	biljka: prirodna visina
	-	list: boja
	-	list: širina
	-	list: dužina
	-	biljka: tip rasta
U punoj vegetaciji-	-	biljka: visina stabljike
	-	biljka: obojenost nodusa stabljike antocijanom
	-	list zastavičar: dužina
	-	list zastavičar: širina
	-	vreme pojave cvasti
	-	cvast: dužina

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.
Izvori: CZE, NZL

JEŽEVICA
(*Dactylis glomerata* L.)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
U cvetanju u drugoj godini	6	biljka: vreme pojave cvasti
	7	biljka: tip rasta
	8	list zastavičar: dužina (list zastavičar na reprezentativnoj stabljici unutar 2 nedelje od pojave cvasti)
	9	list zastavičar: širina (isti list zastavičar koji je korišten za 8)
	12	cvast: dužina (kada je u potpunosti razvijena)
SEKUNDARNO		
U jesen u godini setve	2	list: boja
	3	list: širina (određuje se vizuelno)
	4	biljka: tip rasta
	5	biljka: sklonost cvetanju
	10	stabljika: dužina najduže stabljike
	11	stabljika: dužina vršnog internodija
	13	list: silikatni zubi

1 plodnost: broj

* Napomena: UPOV-i Vodiči za ispitivanja različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/31/6 (7.11.1984.)

PIREVINA DEBELOKLASA

(*Elymus lanceolatus* (Schribner & J.G.Sm. Gould)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
PRIMARNO		
	-	biljka: tip rasta
U drugoj godini, četiri nedelje nakon početka prolećnog porasta	-	list: boja
Kod pojave cvasti	-	vreme pojave cvasti
	-	cvast: dužina klasa
	-	biljka: visina
	-	stabljika: obraslost dlačicama
Neposredno pre zrelosti	-	list: položaj
	-	list: dužina
	-	list: širina
	-	list: obraslost dlačicama
	-	list: voštanost
	-	seme: obraslost dlačicama
U zrelosti	-	seme: veličina
	-	seme: oblik
	-	seme: osje
SEKUNDARNO		
	-	biljka: tip rasta
	-	biljka: vigor
U jesen u godini setve	-	biljka: lisnatost
	-	biljka: sklonost cvetanju
	-	list: položaj
	-	list: boja
	-	cvast: ugao između klasića i ose klasnog vretena
U cvetanju	-	cvast: obraslost dlačicama
	-	cvast: sklonost prosipanju semena
Klijanac	-	plodnost: broj

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.

Izvor: CAN

Pre je bio klasifikovan kao - *Agropyron dasystachyum* - i - *Agropyron riparium*

VISOKA PIREVINA

(*Elytrigia elongata* (Host) Nevski)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
---------------	--------	---------------------

	po UPOV-u	
PRIMARNO		
U drugoj godini, četiri nedelje nakon početka prolećnog porasta	-	biljka: tip rasta
Kod pojave cvasti	-	list: boja
	-	vreme pojave cvasti
	-	cvast: dužina klasa
	-	biljka: visina
	-	stabljika: obraslost dlačicama
Neposredno pre zrelosti	-	list: položaj
	-	list: dužina
	-	list: širina
	-	list: obraslost dlačicama
	-	list: voštanost
	-	seme: obraslost dlačicama
U zrelosti	-	seme: veličina
	-	seme: oblik
	-	seme: osje
SEKUNDARNO		
U jesen u godini setve	-	biljka: tip rasta
	-	biljka: vigor
	-	biljka: lisnatost
	-	biljka: sklonost cvetanju
	-	list: položaj
	-	list: boja
U cvetanju	-	cvast: ugao između klasića i klasnog vretena
	-	cvast: obraslost dlačicama
	-	cvast: sklonost prosipanju semena
Klijanac	-	plodnost: broj

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.

Izvor: CAN

Takođe je klasifikovan kao *Agropyron elongatum*

LIVADSKI I VISOKI VIJUK

(*Festuca pratensis* Hudson i *Festuca arundinacea* Schreber)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
	karakteristike	
	po UPOV-u	
PRIMARNO		
U drugoj godini u cvetanju	6	biljka: vreme pojave cvasti
	7	biljka: tip rasta
	8	biljka: prirodna visina
Unutar dve nedelje nakon cvetanja	9	list zastavičar: dužina (na reprezentativnoj stabljici)
	10	list zastavičar: širina (istog lista zastavičara upotrebljenog za 9)

SEKUNDARNO

	2	list: boja
U jesen u godini setve	3	list: širina
	4	biljka: tip rasta
	11	stabljika: dužina najduže stabljike (uključujući potpuno razvijenu cvast)
U godini setve	12	stabljika: dužina vršnog internodija
	13	cvast: dužina (kada je potpuno razvijena)
Klijanac	1	plodnost: broj

* Napomena: UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/39/6 (7.11.1984.)

OVČJI VIJUK

(*Festuca ovina L. sensu lato*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
	4	biljka: rizomi
U drugoj godini u vreme košenja	9	biljka: vreme košenja
	10	list zastavičar: dužina
	12	stabljika: dužina najduže stabljike uključujući cvetnu glavu
Na kraju cvetanja	13	cvetna glava: dužina cvetne glave na najdužoj stabljici

SEKUNDARNO

U leto u godini setve	2	lisni rukavac: obojenost antocijanom
	3	liska: naboranost
	5	biljka: tip rasta
U jesen u godini setve	6	list: širina
	7	list: boja
	8	list: voštanost
Klijanac	1	plodnost: broj

UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.

* Napomena: Doc No. TG/67/4 (12.11.1980.)

Festuca ovina uključuje i sledeće vrste: *Festuca tenuifolia*, *Festuca duruiscula*

CRVENI VIJUK

(*Festuca rubra L.*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
	4	biljka: rizomi
U drugoj godini u punoj vegetaciji	9	biljka: vreme pojave cvasti
	10	list zastavičar: dužina
	11	list zastavičar: širina
U drugoj godini na kraju	14	osje: sa ili bez osja

cvetanja	12	stabljika: dužina najduže stabljike uključujući cvetnu glavu
	13	cvetna glava: dužina na najdužoj stabljici
U zrelosti	15	donja plevica: dlakavost
SEKUNDARNO		
U leto u godini setve	2	lisni rukavac: obojenost antocijanom
	3	liska: naboranost
	5	biljka: habitus
U jesen u godini setve	6	list: širina
	7	list: boja
	8	list: voštanost
Klijanac	1	plodnost: broj

UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.

* Napomena: Doc. No. TG/67/4 (12.11.1980.)

Festuca rubra L.

ENGLJSKI LJULJ, ITALIJANSKI LJULJ, OLDENBURŠKI LJULJ
(*Lolium perenne L.*, *Lolium multiflorum Lam.* i *Lolium x boucheanum Kunth*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
	5	list: boja
	6	biljka: tip rasta u proleće
	9	biljka: prirodna visina
U početku cvetanja	10	list zastavičar: dužina
	11	list zastavičar: širina
	12	stabljika: dužina najduže stabljike uključujući cvast
SEKUNDARNO		
U vreme pojave cvasti u godini setve	4	biljka: vreme pojave cvasti
	13	cvast: dužina
Klijanac	1	plodnost: broj

UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.

* Napomena: Doc No. TG/4/7 (12.10.1990.)

Lolium x boucheanum Kunth je klasifikovan i kao *Lolium x hybridum Hausskn.*

MAČJI REPAK
(*Phleum pratense L.* i *Phleum bertolonii DC*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
U drugoj godini pre izduženja.	5	biljka: habitus
U drugoj godini kod pojave cvasti	6	biljka: vreme pojave cvasti
	7	list zastavičar: dužina (list zastavičar na reprezentativnoj stabljici, unutar dve nedelje nakon pojave cvasti)

	8	list zastavičar: širina (isti list zastavičar kao onaj korišten za 7)
	9	stabljika: dužina najduže stabljike (uključujući potpuno razvijenu cvast)
	11	cvast: dužina (kada je potpuno razvijena)

SEKUNDARNO

U godini setve	2	biljka: brzina pojave cvasti
	3	list: boja
U drugoj godini pre izduženja	4	list: širina
	5	biljka: habitus
U drugoj godini kod pojave cvasti	10	stabljika: dužina vršnog internodija
Klijanac	1	plodnost: broj

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/34/6 (7.11.1984.)

PRAVA LIVADARKA

(*Poa pratensis* L.)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
		karakteristike po UPOV-u
PRIMARNO		
	1	lisni rukavac: obojenost antocijanom
	3	lisni rukavac: gustoća dlaka na obe strane odmah ispod liske
Vegetativna	4	lisni rukavac: dužina dlaka ligula
	5	liska: gustoća resa dlaka na ivici osnove
	6	liska: gustoća dlaka na gornjoj strani
U jesen u godini setve	7	list: širina
	11	vreme pojave cvasti
U početku cvetanja u drugoj godini	14	stabljika: dužina najduže stabljike uključujući potpuno razvijenu cvast
U cvetanju	17	cvast: oblik vretena koji je suprotan granama ispod

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/33/6 (12.10.1990.)

ITALIJANSKI PROSO

(*Setaria italica* (L.) Beauv)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
		karakteristike po UPOV-u
PRIMARNO I SEKUNDARNO		
	-	biljka: tip rasta
	-	biljka: visina
Vegetativna	-	stabljika: debljina
	-	stabljika: lisnatost
	-	list: dužina
U cvetanju	-	cvast: obojanost antocijanom

	-	cvast: dužina cvasti
	-	cvast: oblik cvasti
	-	datum pojave cvasti
	-	stabljika: debljina
U zrelosti	-	cvast: položaj glave u odnosu na stabljiku
	-	seme: veličina
Seme	-	seme: oblik baze
	-	seme: purpurna obojenost
	-	seme: masa 1000 semena

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.
Izvor: USA

Leguminoze

NAUT

(*Cicer arietinum* L.)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
	karakteristike	po UPOV-u
PRIMARNO	-	biljka: habitus
	-	biljka: dlakavost
Vegetativna	-	list: boja
	-	listić: veličina
	-	listić: broj
	-	stabljika: pigmentacija osnove
	-	vreme cvetanja
	-	listić: broj po listu
U početku cvetanja	-	listić: sjaj gornje strane
	-	listić: obraslost donje strane dlačicama
	-	lisna drška: dužina
	-	stabljika: dužina
	-	cvet: položaj
U cvetanju	-	cvet: boja
	-	cvet: veličina listića ispod cveta
	-	cvet: broj po cvetnoj dršci
	-	vreme zrelosti
	-	mahuna: broj semenki po mahuni
	-	mahuna: suženja
	-	mahuna: struktura površinskog tkiva
U zrelosti	-	mahuna: oblik vrha
	-	mahuna: dužina
	-	mahuna: veličina
	-	mahuna: oblik poprečnog preseka
	-	mahuna: prisustvo vlakna

	-	mahunu: pucanje
	-	seme: boja semenske opne
	-	seme: veličina
Seme	-	seme: obojenost kotiledona
	-	seme: oblik
	-	seme: površina
SEKUNDARNO		
Vegetativna	-	biljka: visina lisnog pokrivača
	-	biljka: širina
	-	biljka: dužina prvog procvetalog nodusa
	-	biljka: primarne grane
U cvetanju	-	biljka: sekundarne grane
	-	listić: veličina
	-	listić: oblik vrha
	-	seme: dužina kljuna
Seme	-	seme: oblik kljuna
	-	seme: boja kljuna

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ovih vrsta.
Izvori: CAN, GRC, AUS, MAR

ŠARENI GRAŠAK (AJČICA) (*Coronilla varia L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
	karakteristike	Opis karakteristika
	po UPOV-u	
PRIMARNO		
	-	biljka: tip rasta
	-	biljka: visina klijanca
Vegetativna, 12 nedelja nakon pojave klijanca	-	biljka: veličina lisnog pokrivača
	-	list: veličina sekundarnog lista
	-	list: boja
	-	list: tip dlačica
	-	biljka: visina
U cvetanju	-	biljka: tip rasta
	-	vreme cvetanja
	-	cvet: boja
SEKUNDARNO		
Seme	-	seme: sadržaj tanina

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.
Izvori: CZE, USA

SOČIVO (*Lens culinaris Medikus*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
	karakteristike	Opis karakteristika
	po UPOV-u	

PRIMARNO I SEKUNDARNO

	-	biljka: habitus
	-	stabljika: debljina
Vegetativna	-	stabljika: pigmentacija antocijana na osnovi
	-	stabljika: pigmentacija antocijana na vrhu
	-	stabljika: stepen grananja
	-	listić: veličina
	-	listić: oblik
	-	listić: broj po listu
U početku cvetanja	-	listić: oblik vrha
	-	listić: boja
	-	listić: nazubljenost ruba
	-	listić: sjaj gornje strane
	-	listić: obraslost gornje strane dlačicama
	-	vreme cvetanja
	-	biljka: habitus
	-	cvet: visina prvog procvetalog nodusa
	-	cvet: veličina
	-	cvet: boja
	-	cvet: boja žila latica
U cvetanju	-	cvet: položaj
	-	cvet: broj po cvasti
	-	cvet: boja
	-	cvet: veličina listića ispod cveta
	-	cvetna peteljka: antocijan
	-	čашica: dužina
	-	čашica: širina
	-	čашica: oblik vrha
	-	vitice: prisutnost
	-	biljka: visina
	-	vreme zrelosti
	-	mahuna: broj semena po mahuni
	-	mahuna: broj mahuna po cvasti
	-	mahuna: površina
	-	mahuna: suženja
	-	mahuna: vrh
U zrelosti	-	mahuna: dužina
	-	mahuna: obim
	-	mahuna: oblik poprečnog preseka
	-	mahuna: savijenost
	-	mahuna: smer savijenosti
	-	mahuna: prisustvo vlakna
	-	mahuna: boja
	-	mahuna: obraslost dlačicama
	-	seme: oblik
Seme	-	seme: veličina
	-	seme: boja semenske opne
	-	seme: boja hilusa

- seme: boja kotiledona
- seme: površinska struktura tkiva
- seme: broj po mahuni
- seme: masa 1000 semena
- seme: obojenost antocijanom
- seme: oblik antocijanskih oznaka
- seme: boja antocijanskih oznaka
- tip: u potpunosti žuto ili delimično crveno

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.

Izvori: CAN, NZL

Uključuje i *Lotus Esculentus Moench*

ŽUTI ZVEZDAN

(*Lotus corniculatus L.*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO I SEKUNDARNO		
Na početku cvetanja u drugoj godini	-	početak cvetanja (3 glave s najmanje jednim otvorenim cvetom)
	-	biljka: habitus
	-	biljka: visina
	-	biljka: horizontalno širenje
	-	stabljika: boja
	-	stabljika: dlakavost
	-	stabljika: čvrstoća
	-	listić: dužina vrha
	-	listić: širina vrha
	-	listić: udaljenost najšireg dela ispod vrha
	-	listić: oblik vrha
	U cvetanju	-
-		listić: obraslost dlačicama
-		listić: nervi na donjoj površini
-		cvet: broj po glavi
-		cvet: dužina od osnove čašice do vrha tučka
-		cvet: boja osnove
-		cvet: nijansa
-		cvet: intenzitet cvetanja
-		čašica: dužina zubaca
-		čašica: položaj zubaca
-		čašica: obraslost dlačicama
-		čašica: oblik gornje izbočine
U zrelosti	-	mahuna: broj po glavi
	-	mahuna: dužina
Seme	-	mahuna: oblik
	-	seme: masa 1000 semena
	-	seme: oblik

	-	seme: boja
Klijanac	-	plodnost: broj

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.

Izvori: CZE, ITA, FRA, USA, NZL

Izvori: HUN, NZL

BELA LUPINA, PLAVA LUPINA, ŽUTA LUPINA
(*Lupinus albus L.*, *Lupinus angustifolius L.*, *Lupinus luteus L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
PRIMARNO		
	8	vršni listić: dužina lista ispod vršne grane koja nosi cvetove
U cvetanju	10	cvet: boja
	16	cvet: vreme početka cvetanja
SEKUNDARNO		
Tri nedelje nakon pojave klijanca	2	biljka: visina
	3	biljka: habitus
U fazi cvetnog pupoljka	4	list: boja
	5	stabljika: obojenost antocijanom
	6	biljka: visina
U početku cvetanja	9	vršni listić: širina lista ispod vršne grane koja nosi cvetove
	11	cvet: boja vrha čunića
U zelenoj zrelosti	7	biljka: visina
	12	mahuna: dužina (usred glavnog cvetanja)
	13	zrno: osnovna boja
U punoj zrelosti	14	zrno: ornamentacija
	15	zrno: masa 1000 semena
	18	vreme sazrevanja

* Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/66/3 (14.11.1979.)

DUNJICA
(*Medicago lupulina L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
PRIMARNO		
	-	biljka: habitus
	-	biljka: visina glavne lisne mase
U punom cvetanju	-	list: boja
	-	list: oblik srednjeg listića
	-	cvet: boja
	-	cvet: veličina
SEKUNDARNO		

-	biljka: habitus
Vegetativna u godini setve-	biljka: sklonost cvetanju
-	list: boja

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.
Izvor: POL

LUCERKA
(*Medicago sativa L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
		UPOV-u
U fazi ranog cvetnog pupoljka	6	list: širina srednjeg listića
	7	cvet: vreme početka cvetanja
U cvetanju	8	cvet: učestalost biljaka s izrazito tamnim plavo-ljubičastim cvetovima
	9	cvet: učestalost biljaka sa šarenim cvetovima
	12	biljka: prirodna visina
SEKUNDARNO		
U fazi ranog cvetnog pupoljka	5	list: dužina srednjeg listića
U punom cvetanju	4	stabljika: dužina najduže stabljike (uključujući glavu)

UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.

* Napomena: Doc No. TG/6/4 (21.10.1988.)

Uključuje i *Medicago x varia T. Martyn*

BELI KOKOTAC
(*Melilotus alba Medikus*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
		UPOV-u
PRIMARNO		
	-	biljka: habitus
U drugoj godini početkom cvetanja	-	biljka: prolećni vigor
	-	list: veličina
	-	list: boja
	-	biljka: visina
	-	stabljika: debljina
U cvetanju	-	vreme cvetanja
	-	cvet: boja
	-	cvet: veličina
SEKUNDARNO		
U prvoj godini rasta	-	biljka: habitus
	-	list: boja

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.
Izvor: CAN

Takođe je klasifikovan kao *Melilotus alba Deer*

ESPARZETA
(*Onobrychis viciifolia Scop.*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike	Opis karakteristika
po UPOV-u			
PRIMARNO			
		biljka:	način rasta
		biljka:	visina izdanka sa 12 nedelja
Vegetativna		biljka:	visina sklopa
		list:	veličina sekundarnog lista
		list:	boja
		list:	vrsta malja
U cvetu		biljka:	visina
			vreme cvetanja
		cvet:	boja
Sekundarna			
Seme		seme:	sadržaj tanina

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ovih vrsta.

Izvori: CZE, USA

Klasifikovana i kao *Onobrychis sativa Lam.*

PASULJ
(*Phaseolus vulgaris L.*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike	Opis karakteristika
po UPOV-u			
PRIMARNO			
	2	biljka:	tip rasta
	6	list:	zelena boja
(Sva zapažanja na biljci i na lišću moraju se obaviti u punom cvetanju)	11	vreme cvetanja:	50% biljaka s najmanje jednim cvetom
	13	cvet:	veličina listića ispod cveta
	14	cvet:	boja standarda
	15	cvet:	boja krila
	17	mahuna:	dužina (uključujući kljun)
	19	mahuna:	poprečni presek kroz seme
	-	mahuna:	debljina
	20	mahuna:	osnovna boja
	22	mahuna:	pigmentacija
(Sva zapažanja na mahuni moraju se obaviti u početku porasta semena)	23	mahuna:	boja pigmentacije
	25	mahuna:	prisustvo vlakna
	30	mahuna:	dužina kljuna
	36	seme:	veličina (masa 1000 semena u suvoj fazi)
	37	seme:	oblik srednjeg uzdužnog preseka
	39	seme:	boja

	40	seme: glavna boja
	41	seme: broj sekundarnih boja
	42	seme: glavna sekundarna boja
	43	seme: raspored glavne sekundarne boje
	45	seme: boja prstena hilusa
SEKUNDARNO	26	mahuna: stepen savijenosti

* Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/12/4 (19.11.1982.)

GRAŠAK

(*Pisum sativum L. sensu lato*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
	karakteristike	
	po UPOV-u	
PRIMARNO		
	2	biljka: zbijenost
	4	lišće: boja
Vegetativna	8	list: listići
	17	zalisci: išaranost poput mramora pred cvetanje (na 2 nodusa ispod prvog fertilnog nodusa)
	19	zalisci: prsten antocijana
	24	zastavica: boja
U cvetanju	30	krila: boja
	53	vreme cvetanja (50% biljaka)
SEKUNDARNO		
Vegetativna	5	lišće: intenzitet boje
	7	stabljika: broj nodusa do i uključujući prvi fertilni nodus (uključujući ljustu nodusa)
	6	stabljika: dužina nakon cvetanja
	10	listić: veličina
	15	zalistak: veličina
	18	zalistak: intenzitet išaranosti poput mramora pre cvetanja (na 2 nodusa ispod prvog fertilnog nodusa)
	22	grozd: broj cvetova
	26	zastavica: šiljak
Cvetanje	27	zastavica: valovitost ruba
	28	zastavica: naboranost
	29	krilo: oblik
	34	mahuna: dužina
	35	mahuna: sušenje
Kod zelene mahune	37	mahuna: boja
	39	mahuna: savijenost
	41	mahuna: vrh
	6	stabljika: dužina
U fazi zelene ljuste	43	mahuna: broj semenih zametaka
U vreme pune zrelosti kada je zrna u suvoj fazi	45	zrna: masa 1000 semena
	46	zrna: oblik

49	zrno: boja semenske opne
51	zrno: boja hilusa
2	zrno: boja kotiledona semena

* Napomena: UPOV Vodič za različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/7/4 (26.10.1981.)

ALEKSANDRIJSKA DETELINA
(*Trifolium alexandrinum L.*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike	Opis karakteristika
po UPOV-u			
PRIMARNO			
	-		vreme cvetanja (kada 50% biljaka počne cvetati)
	-		biljka: habitus
	-		biljka: visina
	-		biljka: prisutnost bazalnog grananja
	-		biljka: prisutnost grananja stabljike
U drugoj godini	-		stabljika: dužina
početkom cvetanja	-		stabljika: debljina
	-		list: oblik srednjeg vršnog listića
	-		list: dužina srednjeg vršnog listića
	-		list: širina srednjeg vršnog listića
	-		list: obraslost dlačicama
	-		list: boja
	-		cvet: broj
	-		cvet: dužina latica
U cvetanju	-		cvet: razgranatost
	-		cvet: dužina listića ispod cveta u odnosu na čašicu
	-		cvet: boja
	-		cvetna drška: prisustvo
	-		seme: oblik
Seme	-		seme: boja
	-		seme: ornamentacija
	-		seme: težina 1000 semena
SEKUNDARNO			
U godini setve	-		biljka: sklonost cvetanju
U prvoj zimi	-		biljka: otpornost na mraz

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.
Izvori: GRC, ITA, DEU, USA

ŠVEDSKA DETELINA
(*Trifolium hybridum L.*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike	Opis karakteristika
po UPOV-u			
PRIMARNO I SEKUNDARNO			
U drugoj godini u početku	-		biljka: habitus

rasta	-	list: boja
	-	vreme cvetanja (kada tri glave po biljci cvetaju)
	-	stabljika: obojenost antocijanom
U cvetanju	-	listić: dužina srednjeg listić a vršnog normalno razvijenog lista ispod vršnog cveta
	-	listić: širina (kao gore)
	-	stabljika: dužina najduže
	-	stabljike uključujući glavu
	-	stabljika: debljina
Jedna ili dve nedelje nakon datuma cvetanja	-	stabljika: broj internodija
	-	stabljika: gustoća dlaka
	-	list: učestalost biljaka s belim oznakama
	-	cvet: boja
	-	cvet: veličina glave
Seme	-	seme: boja semenske opne
Klijanac	-	plodnost: broj

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.
Izvori: CAN, SWE, DEU

INKARNATSKA DETELINA (*Trifolium incarnatum* L.)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
	-	biljka: habitus
	-	list: boja
U drugoj godini u vreme kretanja pupoljaka	-	list: dlakavost
	-	list: dužina srednjeg listića
	-	list: širina srednjeg listića
	-	biljka: visina
U početku cvetanja	-	vreme cvetanja (kada 50% biljaka ima cvetove)
	-	stabljika: dužina
U punom cvetanju	-	stabljika: dlakavost
	-	stabljika: debljina
	-	cvet: boja
SEKUNDARNO		
U godini setve	-	biljka: habitus
	-	biljka: sklonost cvetanju
U zrelosti	-	biljka: vreme zrelosti
	-	seme: veličina
Seme	-	seme: tvrda zrna

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.
Izvori: POL, HUN, DEU, USA

CRVENA DETELINA
(*Trifolium pratense L.*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike	Opis karakteristika
po UPOV-u			
PRIMARNO			
	2		biljka: vreme cvetanja
Kada tri glave po biljci cvetaju	5		stabljika: broj internodija (najduža stabljika uključujući glavu, unutar 1 do 2 nedelje posle datuma cvetanja. Najniži internodij minimalno 0.5 cm)
	6		stabljika: gustoća dlaka
	-		cvet: boja
SEKUNDARNO			
	3		stabljika: dužina najduže stabljike uključujući glavu
	4		stabljika: debljina
1 do 2 nedelje nakon cvetanja	7		list: dužina (središnji listić vršnog normalno razvijenog lista ispod vršnog cveta)
	8		list: širina (središnji listić vršnog normalno razvijenog lista ispod vršnog cveta)
	9		list: učestalost biljaka s belim pegama
U zrelosti	10		seme: boja opne
Klijanac	1		plodnost: broj

* Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/5/4 (13.11.1985.)

BELA DETELINA
(*Trifolium repens L.*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike	Opis karakteristika
po UPOV-u			
PRIMARNO			
	1		list: dužina središnjeg listića (3. - 4. list od vršnog kraja brzorastućeg stolona)
	2		list: širina središnjeg listića (3. - 4. list od vršnog kraja brzorastućeg stolona)
1 - 2 nedelje nakon cvetanja	3		list: učestalost biljaka s belim oznakama
	4		list: dužina lisne drške (3. - 4. list od vršnog kraja rastućeg stolona)
	5		list: debljina lisne drške
	6		stabljika: debljina stolona (3. - 4. list od vršnog kraja brzorastućeg stolona)
U godini nakon setve kada cvetaju tri glave po biljci	7		biljka: vreme cvetanja
SEKUNDARNO			
Početak rasta u drugoj godini	9		biljka: boja
	8		liška: učestalost biljaka s cijanid glukozidom

* Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/38/6 (13.11.1985.)

PERSIJSKA DETELINA
(*Trifolium resupinatum L.*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
	-	biljka: habitus
	-	vreme cvetanja (kada 50% biljaka ima otvorene cvetove)
	-	stabljika: broj internodija
U drugoj godini kada biljka počne cvetati	-	stabljika: obraslost dlačicama
	-	cvet: oblik
	-	cvet: boja
	-	list: boja
	-	listić: dužina srednjeg listića
	-	listić: širina srednjeg listića
SEKUNDARNO		
	-	biljka: sklonost cvetanju
	-	stabljika: dužina najduže stabljike uključujući glavu
U godini setve 1 do 2 nedelje nakon cvetanja	-	stabljika: debljina
	-	list: dužina (središnji listić gornjeg normalno razvijenog lista ispod vršnog cveta)
	-	list: učestalost biljaka s pegama
U zrelosti	-	mahuna: oblik
Seme	-	seme: boja ljuske

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.
Izvori: POL, AUS, GRC

PODZEMNA DETELINA
(*Trifolium subterraneum L.*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
	-	list: uzorak bledih središnjih oznaka
	-	list: uzorak povezanih belih traka
Vegetativna	-	list: dlakavost gornje strane
	-	lisna drška: dlakavost
	-	zalistak: pigmentacija
	-	vriježa: dlakavost
U cvetanju	-	cvet: vreme cvetanja
	-	čašica: pigmentacija
SEKUNDARNO		
	-	primarno: prisutnost blede zelene
U fazi kotiledona	-	list: oznaka
	-	list: prošaranost antocijanom

U zrelosti - zrno: boja semenske ljuske
- zrno: analiza enzima

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.
Izvor: AUS

PLISKAVICA

(*Trigonella foenum-graecum L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
---------------	--------	---------------------

PRIMARNO

U početku cvetanja		vreme cvetanja biljka: visina
U punom cvetu		mahuna: oblik mahuna: maljavost vreme cvetanja seme: oblik seme: veličina
Seme		seme: osnovna seme: reljefnost seme: boja hilusa

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ovih vrsta.
Izvor: GRC

PANONSKA GRAHORICA

(*Vicia pannonica Crantz*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
---------------	--------	---------------------

PRIMARNO

U punom cvetu		biljka: visina glavne stabljike stabljika: maljavost liska: dužina liska: širina liska: oblik liska: oblik vrha liska: maljavost cvet: boja
---------------	--	--

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ovih vrsta.
Izvor: HUN

VIGNA

(*Vigna unguiculata (L.) Walp.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
---------------	--------	---------------------

po UPOV-u

PRIMARNO

Vegetativna	biljka: obojenost antocijaninom načina rasta hipokotila list: boja pazušca lisne drške vreme cvetanja
U vreme cvetanja	cvet: boja cvet: veličina brahteja mahuna: dužina mahuna: poprečni presek mahuna: površina mahuna: vlaknatost mahuna: boja
U vreme sazrevanja	mahuna: sasušenost mahuna: suženje mahuna: boja mahuna: boja mrlja mahuna: dužina cvasti mahuna: oblik cvasti mahuna: broj ovula seme: veličina seme: longitudinalni oblik seme: poprečni oblik
Seme	seme: boja seme: boja hilarnog prstena seme: boja korone seme: žila

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ovih vrsta.
Izvor: GRC

BOB

(*Vicia faba* L.)

Faza opažanja	Broj * karakteristike	Opis karakteristika
PRIMARNO		
Vegetativna	2	biljka: visina
	3	biljka: broj stabljika uključujući izdanke iz korena koji su duži od polovine dužine glavne stabljike
U cvetanju	13	vreme cvetanju: (50% biljaka s jednim cvetom)
	15	cvet: melaninska pega na krilu
	17	cvet: obojenost zastavice antocijanom
Kod zrele mahune	32	mahuna: vreme punog razvoja mahune
	-	biljka: determinantnost rasta
SEKUNDARNO		
Vegetativna	4	stabljika: broj nodusa do prvog cveta
	5	stabljika: obojenost antocijanom
	6	stabljika: intenzitet obojenosti antocijanom

	7	lišće: boja
	8	lišće: intenzitet zelene boje
	9	listić: dužina osnovnog para listova
	10	listić: širina osnovnog para listova
	11	listić: naboranost između glavnog lisnog nerva listića
	12	grozd: broj cvetova na 2. ili 3. nodusu
U cvetanju	14	cvet: dužina
	16	cvet: melaninska pega na zastavici
	18	cvet: količina antocijanskog obojenja zastavice
Kod zelene mahune	9	grana: broj mahuna
	20	mahuna: položaj
	21	mahuna: dužina
	22	mahuna: širina središnjeg dela
	23	mahuna: stepen savijenosti
	24	mahuna: intenzitet boje
	25	mahuna: broj semenih zametaka uključujući seme
	26	mahuna: debljina zida mahune
	27	seme: oblik središnjeg uzdužnog preseka
	28	seme: oblik poprečnog preseka
U zrelosti	29	seme: težina 1000 semena
	30	seme: boja semenske opne (odmah nakon žetve)
	31	seme: boja hilusa
	1	seme: tanin

* Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/8/4 Corr (13.11.1985.)

KRMNA GRAHORICA (*Vicia sativa* L.)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
U cvetanju	6	stabljika: dlakavost gornjih internodija
	8	list: oblik vrha listića (na srednjoj trećini biljke)
	11	cvet: boja zastavice
	5	cvet: vreme početka cvetanja (30% biljaka)
Nakon cvetanja	12	mahuna: dlakavost
SEKUNDARNO		
Klijanac	1	klijanac: odnos dužine/širine listića drugog pravog lista
U vegetativnoj fazi	7	stabljika: boja antocijana na pazušcu lista
	10	zalistak: obojenost antocijanom nektarija
Nakon cvetanja	12	mahuna: dlakavost
	17	seme: veličina
	18	seme: oblik
U zrelosti	19	seme: osnovna boja semenske opne
	20	seme: braon ornamentacija
	21	seme: izraženost braon ornamentacije
	22	seme: plavo-crna ornamentacija

23 seme: izraženost plavo-crne ornamentacije

24 seme: boja kotiledona

* Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/32/6 (21.10.1988.)

MALJAVA GRAHORICA

(*Vicia villosa* Roth)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
		karakteristike po UPOV-u
PRIMARNO I SEKUNDARNO		
Klijanac 3 - 4 nedelje nakon pojave	-	zalistak: oblik
	-	zalistak: obojena obilježja
	-	biljka: visina glavne stabljike
	-	vreme početka cvetanja (10% biljaka s jednim cvetom)
U početku cvetanja	-	listić: oblik vrha
	-	listić: obraslost dlačicama
	-	listić: oblik
	-	listić: dužina
	-	listić: širina
U cvetanju	-	cvet: boja zastavice
	-	cvet: boja unutrašnjosti čunića
	-	cvet: broj po cvasti
	-	lisna drška: dužina u poređenju s listom
	-	mahuna: oblik
U početku zrelosti	-	mahuna: obraslost dlačicama
	-	mahuna: broj semena po mahuni
	-	mahuna: oblik vrha
	-	mahuna: suženje između semenki
	-	seme: oblik
Seme	-	seme: boja
	-	seme: veličina
	-	seme: boja hilusa
	-	seme: boja kotiledona

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.
Izvori: HUN, POR, AUS

Krmne brassicaceae

RUSKA SLAČICA

(*Brassica juncea* L. Czern. et Cosson)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
---------------	--------	---------------------

po UPOV-u

PRIMARNO

		seme kotiledoni: dužina
		seme kotiledoni: širina
		list:boja
Vegetativna		list broj režnjeva
		list: dužina
		list: širina
		list: voštanost
		list: dlačice
U vreme kretanja pupoljaka		lisna drška: dužina
U cvetanju		biljka: visina
		vreme cvetanja (50% biljaka sa otvorenim cvetovima)
		cvet: boja kruničnog listića
		biljka: dužina stabljike
		biljka debljina stabljike
U zrelosti		biljka: broj internodija
		ljuska: dužina (između drške i kljuna)
		ljuska: dužina kljuna
		ljuska: širina
		ljuska: dužina drške
Seme		seme: boja semenske opne
		seme: mrežica
		seme: masa 1000 semena
Klijanac		plodnost: broj

SEKUNDARNO

Vegetativna	-	list: broj listova na potpuno razvijenoj biljci
	-	list: valovitost ruba
	-	list: usečenost rubova
U cvetanju	-	cvet: dužina latica
	-	cvet: širina latica
	-	mahuna: obraslost dlačicama

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.
Izvori: CAN, DEU

BROSKVA

(*Brassica napus L. var napobrassica (L.) Rchb.*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika
PRIMARNO		po UPOV-u
	1	list: položaj
	2	list: boja
Vegetativna	3	list: voštanost
	4	list: resice
	12	koren: obojenost pokožice antocijanom iznad površine zemlje
	13	koren: intenzitet obojenosti pokožice antocijanom iznad površine

		zemlje
	15	koren: oblik
	18	koren: dužina vrata
SEKUNDARNO		
	5	list: broj većih resica
	6	list: veličina vršnih resica
	7	list: ukupna dužina najdužeg zelenog lista (uključujući peteljku)
	8	list: širina najšireg dela
	9	list: broj manjih resica između većih resica
	10	list: broj manjih resica na peteljci
Vegetativna	11	list: debljina lisne drške
	14	koren: boja pokožice ispod površine zemlje
	16	koren: dužina
	17	koren: širina
	19	koren: boja površine vrata između lisnih ožiljaka
	20	koren: boja mesa
	21	koren: intenzitet bele boje mesa

* Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/89/3 (7.11.1984.)

LISNATI KELJ

(*Brassica oleracea L. convar acephala*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u	
PRIMARNO I SEKUNDARNO			
Vegetativna	-	list: dužina	
	-	list: širina	
	-	list: oblik	
	-	list: veličina	
	-	list: boja	
	-	list: obojenost antocijanom	
	-	list: položaj	
	-	list: voštanost	
	-	list: izdeljenost	
	-	list: valovitost ruba	
	-	list: mehuričavost	
	-	list: obraslost dlačicama	
	Kod žetvene zrelosti	-	stabljika: dužina
		-	stabljika: debljina
-		stabljika: čvrstoća	
-		stabljika: lisni ožiljak	
-		stabljika: obojenost antocijanom	
Kod cvetanja u drugoj godini	-	stabljika: grananje	
	-	vreme cvetanja	
U zrelosti	-	cvet: boja latica	
	-	ljuska: dužina između cvetne drške i kljuna	
	-	ljuska: dužina kljuna	

Seme	-	seme: masa 1000 semena
Klijanac	-	plodnost: broj

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.
Izvori: NZL, SWE, DEU, FRA

Sledeći

Prethodni

OGRŠTICA (*Brassica rapa L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
karakteristike po UPOV-u		
PRIMARNO		
Vegetativna	9	list: reznjevitost
	37	biljka: visina (prilikom pojave cvetnog pupoljka)
U cvetanju	39	vreme cvetanja u godini setve za jari usev (50% biljaka s najmanje jednim otvorenim cvetom)
	42	cvet: boja latica
SEKUNDARNO		
Vegetativna	3	kotiledon: dužina
	4	kotiledon: širina
	8	list: zelena boja
	10	list: broj reznjeva na potpuno razvijenom listu
	12	list: valovitost ruba
	13	list: nazubljenost ruba
U cvetanju	43	cvet: dužina latice
	44	cvet: širina latice
U zrelosti	51	seme: boja (zrelog semena)
	52	seme: masa 1000 semena
	1	eruka kiselina

UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/37/7 (21.10.1988.)

* Napomena: Takođe je poznat kao *Brassica campestris L.*, *Brassica chinensis i Brassica pekinensis L.*

ROTKVA (*Raphanus sativus L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
karakteristike po UPOV-u		
PRIMARNO		
(Sva zapažanja lista moraju se provesti na potpuno razvijenom 4. listu pri žetvenoj zrelosti)	5	list: položaj
	6	list: dužina
	9	liska: boja
	11	liska: (podela na reznjeve do

		glavnog lisnog nerva)
	12	rub lista: broj reznjeva (do glavnog lisnog nerva)
	17	lisna drška: obojenost antocijanom
	19	rotkva: debljina
(Sva zapažanja rotkve moraju se provesti kod žetvene zrelosti)	21	rotkva: oblik
	24	rotkva: obojenost pokožice
	25	rotkva: boja gornjeg dela
U zrelosti	32	vreme žetvene zrelosti
Klijanac	1	plodnost: broj

UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.

Doc No. TG/64/3 (12.11.1980.)

* Napomena: Takođe je klasifikovan kao *Raphanus sativus var. oleiferus*, *Raphanus sativus var. oleiformis*

BELA SLAČICA

(*Sinapis alba L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
	karakteristike	
	po UPOV-u	
PRIMARNO		
	-	kotiledon semena: dužina
	-	kotiledon semena: širina
	-	list: boja
	-	list: veličina
	-	list: oblik
Vegetativna	-	list: broj reznjeva
	-	list: dužina
	-	list: širina
	-	list: voštanost
	-	list: obraslost dlačicama
	-	lisna drška: dužina
Za vreme pojave pupoljaka	-	biljka: visina
U cvetanju	-	vreme cvetanja (50% biljaka s otvorenim cvetovima)
	-	cvet: boja latica
	-	biljka: dužina stabljike
	-	biljka: debljina stabljike
	-	biljka: broj internodija
U zrelosti	-	ljuska: dužina (između stabljike i kljuna)
	-	ljuska: dužina kljuna
	-	ljuska: širina
	-	ljuska: dužina stabljike
	-	seme: boja semenske opne
Seme	-	seme: mrežica
	-	seme: masa 1000 semena
SEKUNDARNO		
Vegetativna	-	list: broj listova na razvijenoj biljci

	-	list: valovitost ruba
	-	list: nazubljenost ruba
	-	cvet: dužina latica
U cvetanju	-	cvet: širina latica
	-	mahunu: obraslost dlačicama

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.
Izvori: NLD, CAN, DEU

ŠAFRANIKA (*Carthamus tinctorius L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
		UPOV-u
PRIMARNO		
Na početku cvetanja	8	vreme cvetanja (50% biljaka s najmanje jednom otvorenom cvasti)
U cvetanju	10	biljka: visina
	12	latice: boja
	13	list: zelena boja
	17	list: oblik
Šesti list	18	list: broj bodlji
	20	glavičasta cvast: dužina srednjeg listića ispod cveta
	21	glavičasta cvast: širina srednjeg listića ispod cveta
U zrelosti	26	zrno: veličina
	27	zrno: boja

UPOV za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.

* Napomena: Doc No. TG/134/3 (12.10.1990.)

Izvor: NLD

CIKORIJA (*Cichorium intybus L. (partim)*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
		UPOV-u
PRIMARNO I SEKUNDARNO		
	-	biljka: visina
	-	list: položaj
	-	list: dužina
	-	list: veličina
	-	list: oblik
Vegetativna	-	list: zelena boja
	-	list: sjaj
	-	list: gornja površina
	-	list: mehuričavost
	-	lisna drška: obojenost antocijanom
	-	rub lista: useci
	-	rub lista: dubina useka

- koren: veličina
- koren: prečnik
- koren: oblik
- roška: veličina
- roška: dužina
- roška: prečnik
- roška: oblik
- roška: oblik vrha
- roška: položaj maksimalnog prečnika
- roška: boja
- roška: antocijan
- roška: zatvaranje vrha
- roška: gustoća
- roška: jezgra/srž

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.

FACELIJA

(*Phacelia tanacetifolia Benth*)

Faza opažanja	Broj * karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO I SEKUNDARNO	
	- biljka: prirodna visina
	- biljka: habitus
U vreme pojave pupoljaka	- list: boja
	- list: obojenost antocijanom
	- list: raspored listića
	- list: dužina listića
	- vreme cvetanja (kada 50% biljaka počne cvetati)
U cvetanju	- biljka: prirodna visina
	- stabljika: boja
	- cvast: boja
	- stabljika: dužina uključujući cvast
	- stabljika: obraslost dlačicama
U zrelosti	- stabljika: debljina
	- stabljika: broj internodija
	- cvast: dužina
Seme	- seme: masa 1000 semena
Klijanac	- plodnost: broj

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.

Izvori: POL, CZE, DEU

Povrće

CRNI LUK
(*Allium cepa* L.)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
PRIMARNO		
Vegetativna	1	lišće: dužina
	4	list: maksimalni prečnik
(Sva zapažanja na lišću moraju se oceniti pre opadanja lišća)	5	list: voštanost
	6	list: boja
	26	vreme žetvene zrelosti (kada 80% lišća otpadne)
U cvetanju	27	muška sterilnost
Lukovica	8	lukovica: veličina
(Sva opažanja na lukovici moraju se oceniti na izvađenim lukovicama)	11	lukovica: oblik
	14	lukovica: osnovna boja ljuske
	19	lukovica: boja mesa
SEKUNDARNO		
Lukovica	16	lukovica: prijanjanje ljuske
	22	lukovica: dominantan broj pazuha lista (koji će nastati u jesen na zrelom materijalu, pre skladištenja)
	24	lukovica: presek

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/46/3 (19.11.1976.)

PRAZILUK
(*Allium porrum* L.)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
PRIMARNO		
Vegetativna	2	biljka: dužina
	4	lišće: položaj
	6	liska: širina
	7	liska: boja
(Sva zapažanja na biljci, vretenu i listu moraju se oceniti kada je biljka vegetativno potpuno razvijena)	9	liska: obojenost antocijanom
	14	lažno stablo: dužina
	15	lažno stablo: prečnik
	16	lažno stablo: stvaranje lukovice
SEKUNDARNO		
U cvetanju	18	cvet: boja

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/85/3 (4.10.1983.)

CELER REBRAŠ

(*Apium graveolens L. var dulce (Mill) Pers.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
	karakteristike	Opis karakteristika
	po UPOV-u	
PRIMARNO		
Vegetativna	1	biljka: visina
	7	lišće: zelena boja
	11	listić: nazubljenost
	13	lisna drška: dužina
(Sve karakteristike biljke i lista trebaju se oceniti na potpuno razvijenom lišću)	14	lisna drška: širina (u srednjoj trećini)
	18	lisna drška: samopokrivenost
	20	lisna drška: obojenost antocijanom
SEKUNDARNO		
Vegetativna	17	lisna drška: oblik unutrašnje strane u preseku
	21	lisna drška: intenzitet obojenosti antocijanom

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/82/3 (19.11.1982.)

KORENASTI CELER

(*Apium graveolens L. var rapaceum (Mill) Gaud*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
	karakteristike	Opis karakteristika
	po UPOV-u	
PRIMARNO		
Vegetativna	1	biljka: visina
	2	lišće: položaj
	6	liska: veličina listića prvog reda
(Sve karakteristike lista moraju se zabeležiti na potpuno razvijenom lišću)	7	lisna drška: dužina
	9	lisna drška: obojenost antocijanom
	10	zadebljali koren: veličina
	11	zadebljali koren: odnos visine i širine
	12	zadebljali koren: položaj maksimalne širine
Kod formiranja gomolja (Sve karakteristike gomolja moraju se zabeležiti u vreme zrelosti za vađenje)	14	zadebljali koren: glavna boja pokožice
	17	zadebljali koren: izrasline na korenu
	21	zadebljali koren: gubitak boje nakon kuvanja

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/74/3 (12.11.1980.)

ŠPARGLA

(*Asparagus officinalis L.*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
	4	biljka: zelena boja lišća
Vegetativna	5	stabljika: maksimalna dužina (potpuno razvijena)
	6	stabljika: dužina do prvog grananja
	7	stabljika: prečnik na osnovi
	8	izdanak: obojenost vrha antocijanom
Kod pojave izdanka	9	vreme početka pojave izdanka (30% biljaka s najmanje jednom vlati)
	11	izdanak: oblik vrha
	12	izdanak: promjer baze vrha u poređenju s ostatkom stabljike
Kod žetvene	14	izdanak: dužina prvih zrelosti brakteja u osnovi vrha
	15	izdanak: širina prvih u osnovi vrha
U cvetanju	17	izraženost pola

* Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/130/3 (12.10.1990.)

CVEKLA

(*Beta vulgaris L. var esculenta*)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
Vegetativna	2	izdanak: obojenost hipokotila antocijaninom
	5	liska: dužina
	6	liska: oblik
	7	liska: osnovna boja
	12	liska: obojenost antocijaninom
	8	liska: valovitost ruba
(Sva posmatranja na biljci i listu obaviti kada je lišće dostiglo maksimalnu dužinu)	15	lisna drška: dužina
	17	lisna drška: boja
	19	koren: oblik uzdužnog preseka
	23	koren: spoljašnja boja
	25	koren: osnovna boja mesa
	26	koren: boja prstena naspram boje mesa
Seme	1	skup: broj zrna
Sekundarna		
	21	koren: sužavanje vrha
Vegetativna	27	otpornost na procvetavanje (u ranoj setvi)

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/60/3 (15.11.1978.)

KELERABA

(*Brassica oleracea L. var gongylodes L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
Vegetativna	1	klijanac: boja kotiledona
	4	list: položaj
	5	liska: veličina
	6	liska: oblik
	7	liska: boja
	10	liska: režnjevi
(Sve karakteristike lista moraju se posmatrati na spoljnom listu odrasle biljke. Sve karakteristike kelerabe moraju se oceniti u vreme žetve)	18	lisna drška: dužina
	19	lisna drška: debljina
	22	keleraba: oblik (u uzdužnom preseku)
	24	keleraba: boja pokožice početka žetvene zrelosti (kada 50% keleraba dostigne prečnik od 7 cm)
	25	
SEKUNDARNO		
Vegetativna	3	lišće: ukrštanje lisne drške jednog ili dva lista

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/65/3 (12.11.1980.)

KELJ

(*Brassica oleracea L. var sabellica L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
Vegetativna	2	biljka: visina
	6	liska: boja mladog ilista
(Sva opažanja na mladim potpuno razvijenim listovima moraju se oceniti kada je biljka vegetativno potpuno razvijena)	8	liska: boja potpuno razvijenog lista
	11	liska: dužina
	12	liska: širina
	14	liska: kovrdžanje
	16	lisna drška: položaj
	17	lisna drška: dužina
SEKUNDARNO		
Vegetativna	10	liska: oblik
	18	lisna drška: širina

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/90/3 (7.11.1984.)

KARFIOL

(*Brassica oleracea L. convar botrytis (L.) Alef. var botrytis*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
PRIMARNO		
Vegetativna	1	klijanac: obojenost antocijanom
	3	biljka: veličina (u vreme berbe)
	4	spoljna stabljika: dužina
	5	list: položaj
	7	list: oblik
	10	list: boja
	13	list: mehuričavost
(Sva zapažanja na listovima moraju se oceniti na spoljnom lišću odraslih biljaka. Sva zapažanja na plodu moraju se oceniti u berbi)	15	list: valovitost ruba
	16	list: stepen valovitosti ruba
	19	cvast: pokrivenost unutrašnjim lišćem
	20	cvast: veličina
	21	cvast: oblik u uzdužnom preseku
	22	cvast: ispupčenost
	23	cvast: boja
U cvetanju	29	cvet: boja
SEKUNDARNO		
Vegetativna	15	list: valovitost ruba

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/45/3 (19.11.1976.)

BROKOLI

(*Brassica oleracea L. convar botrytis L. Alef. var cymosa Duch.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
PRIMARNO I SEKUNDARNO		
	-	biljka: veličina
	-	stabljika: dužina
	-	stabljika: grananje
	-	list: položaj
Vegetativna	-	list: oblik
	-	list: zelena boja
	-	list: valovitost ruba
	-	glava: kompaktnost
	-	glava: veličina
	-	glava: oblik uzdužnog preseka

- glava: zelena boja
- glava: čvrstoća
- glava: brakteje

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ovih vrsta.

KELJ, KUPUS, CRVENI KUPUS

(Brassica oleracea L. convar capitata (L.)

Alef. var sabauda L.)

(Brassica oleracea L. convar capitata (L.)

Alef. var alba DC)

(Brassica oleracea L. convar capitata (L.)

Alef. var rubra)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
Vegetativna	1	biljka: visina u vreme žetvene zrelosti
	3	biljka: dužina spoljne stabljike
	4	biljka: položaj spoljnih listova
	8	spoljni list: mehuričavost
	10	spoljni list: uvijenost (samo za kelj)
	11	spoljni list: boja s voskom
(Sva zapažanja na listu i glavi moraju se oceniti neposredno pred žetvu)	18	glava: oblik uzdužnog preseka
	21	glava: prečnik
	23	glava: prekrivač
	25	glava: mehuričavost spoljnih listova (samo kelj)
	26	glava: boja ovojnih listova
	27	glava: obojenost ovojnih listova antocijanom (samo kelj i beli kupus)
	33	glava: dužina unutrašnje stabljike u odnosu na dužinu glave
	34	vreme žetvene zrelosti

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/48/4 (Proj) (7.6.1991.)

KELJ PUPČAR

(Brassica oleracea L. Convar oleracea var gemmifera DC)

Faza opažanja	Broj *	karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
Vegetativna	1	biljka: visina
(Sva posmatranja obaviti na početku formiranja prokolice)	3	liska: veličina

	4	liska: boja
	5	liska: boja
	7	liska: kupica
	8	liska: naboranost
	10	lisna drška: položaj
	12	lisna drška: obojenost antocijanom
	13	prokolica: veličina
	14	prokolica: oblik uzdužnog preseka
(Sva posmatranja na prokolici trebalo bi opisati na sredini stabljike kada su prokolice potpuno razvijene)	15	prokolica: boja
	16	prokolica: otvorenost spoljnih listova
	18	početak zrelosti

Sekundarna

Vegetativna	6	liska: voštanost
	9	liska: sjaj ruba

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/54/6 (12.10.1990)

KINESKI KUPUS (*Brassica pekinensis* L.)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
		karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
Vegetativna	1	biljka: visina
	5	spoljni list: mehuričavost
	7	spoljni list: boja
	12	spoljni list: valovitost ruba
(Sva zapažanja na biljci i listu moraju se oceniti pre žetvene zrelosti)	19	glava: oblik uzdužnog preseka
	22	glava: intenzitet boje ovojnih listova
	27	glava: vreme formiranja
SEKUNDARNO		
Vegetativna	21	glava: boja ovojnih listova

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/105/3 (7.10.1987.)

OGRŠTICA (*Brassica rapa* L. emend Metzg)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
		karakteristike Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
Vegetativna	6	list: položaj
(Sva zapažanja na listu i korenu moraju se	8	list: zelena boja

oceniti na kontrolnim parcelama posejanim na vreme kako bi se biljke zadržale u vegetativnoj fazi.	9 21	list: resice koren: obojenost pokožice klorofilom na vrhu
	22	koren: obojenost pokožice antocijanom na vrhu
Sva zapažanja na listu moraju se oceniti na potpuno razvijenom lišću)	27	koren: boja mesa
U cvetanju	30	koren: generalni oblik
(Sva zapažanja na cvetu i biljci moraju se oceniti na kontrolnim parcelama posejanim u izabrano vreme)	42	cvet: boja latica
	43	cvet: dužina latica
	44	cvet: širina latica
Klijanac	2	plodnost: broj
SEKUNDARNO		
Vegetativna	10	list: broj resica
(Sva zapažanja na listu i korenu moraju se oceniti na kontrolnim parcelama na vreme da biljke ostanu u vegetativnoj fazi.)	14	list: dužina (ruba i peteljke)
	15	list: širina (najšira tačka)
	19	koren: položaj u tlu
	20	koren: sloj plute oko pokožice
	23	koren: izraženost obojenosti ljuske na vrhu antocijanom
(Sva zapažanja na listu moraju se oceniti u vegetativnoj fazi)	26	koren: boja ljuske ispod tla
	31	koren: dužina
	32	koren: širina
	33	koren: relativni položaj najšire tačke
	35	koren: oblik krune
	36	koren: oblik baze
U cvetanju	37	biljka: visina kod pojave cvetnog pupa
	39	vreme cvetanja u godini setve za jare oglede (50% biljaka s najmanje jednim otvorenim cvetom)
(Sva zapažanja na cvetu i biljci moraju se zabeležiti na kontrolnim parcelama u izabrano vreme)	41	vreme cvetanja u godini nakon godine setve ozimih ogleda (50% biljaka s najmanje jednim otvorenim cvetom)
	45	biljka: dužina stabljike
	46	biljka: prečnik stabljike (oko 10 cm iznad vrata korena)

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/37/7 (21.10.1988.)

PAPRIKA
(*Capsicum annuum L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
Vegetativna	1	klijanac: obojenost

		4	hipokotila antocijanom
		5	biljka: dužina internodija
(Sve karakteristike moraju se oceniti u cvetanju)		5	biljka: obojenost nodusa antocijanom
		7	list: dužina
		8	list: širina
U plodonošenju		13	plod: boja pre zrelosti
		15	plod: položaj
		19	plod: oblik uzdužnog preseka
(Sve karakteristike na plodu, osim ako se ne navodi drugačije, moraju se zabeležiti kod normalno oplodjenih zrelih (u nivou placente) plodova (pola površine obojeno) 2. ili 3. procvetali nodus)		21	plod: oblik poprečnog preseka
		22	plod: boja u zrelosti
		25	plod: šupljina cvetne drške
		27	plod: oblik vrha
		29	plod: prosečan broj komora
		31	plod: debljina mesa
		32	plod: ukus
U cvetanju		37	vreme početka cvetanja (prvi cvet na drugom cvetnom nodusu na 50% biljaka)
SEKUNDARNO			
Vegetativna		3	biljka: dužina stabljike (od kotiledona do prvog cveta)

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/76/3 (12.11.1980.)

ENDIVIJA (*Cichorium endivia L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
	karakteristike	po UPOV-u
PRIMARNO		
Vegetativna	3	srce: oblik u uzdužnom preseku
(Sva zapažanja na biljci i listu moraju se oceniti neposredno pred žetvenu zrelost.	4	srce: boja
	5	srce: intenzitet zelene boje
	9	list: dužina
	10	list: maksimalna širina
	12	list: boja
	14	list: useci
Zapažanja na listu moraju se oceniti na listovima isključujući spoljne i središnje listove)	15	list: stepen usečenosti (samo sorte kovrdžave endivije i međutipovi)
	18	list: valovitost ruba (samo sorte ravnih endivija)
	21	list: dužina središnjeg lisnog nerva koji nije zelen bez listića u odnosu na ukupnu dužinu lista (samo varijeteti kovrdžave endivije i međutipovi)
	22	osnova lista: širina

23	list: boja osnove središnjeg nerva (samo sorte kovrdžave endivije i međutipova)
24	stabljika: visina
28	stabljika: oblik zalistaka (samo sorte obične endivije)
29	cvet: boja
31	vreme procvetavanja

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/118/3 (21.10.1988.)

CIKORIJA

(*Cichorium intybus L. (partim)*)

	Broj *	Faza opažanja	karakteristike	Opis karakteristika
po UPOV-u				
PRIMARNO I SEKUNDARNO				
	-		list: obojenost antocijanom (5 do 6 listova)	
	-		glava: građa (u žetvenoj zrelosti)	
	-		glava: oblik u uzdužnom preseku	
	-		glava: boja spoljnih listova	
	-		glava: dužina (u žetvenoj zrelosti)	
	-		list: širina	
	-		list: položaj	
	-		list: boja	
Vegetativna	-		list: boja središnjeg nerva	
	-		list: obojenost antocijanom	
	-		list: raspored antocijana	
	-		list: tip rasporeda	
	-		list: oblik	
	-		list: gornja površina	
	-		list: valovitost ruba	
	-		ranostasnost: vreme	
	-		koren: grananje	

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.

LUBENICA

(*Citrullus lanatus (Thumb.) Matsum et Nakai*)

	Broj *	Faza opažanja	karakteristike	Opis karakteristika
po UPOV-u				
PRIMARNO				
Vegetativna	-		stabljika: antocijan	
(Sva zapažanja na listu moraju se oceniti na potpuno razvijenom lišću.)	-		list: oblik	
U cvetanju	-		cvet: polni tip	
U plodonošenju	-		plod: veličina	
(Sva zapažanja na plodu moraju se oceniti na zrelim plodovima)-	-		plod: oblik	

	-	plod: površina
	-	plod: boja
	-	plod: intenzitet zelene boje
	-	plod: pruge
	-	plod: tip pruga
	-	plod: boja mesa
Klijanac	-	plodnost: broj
SEKUNDARNO		
Seme	-	seme: prisutnost
	-	seme: veličina
(Sva zapažanja na semenu moraju se oceniti na zrelom i suvom semenu nakon pranja i sušenja u hladovini)	-	seme: boja
	-	ranostasnost: vreme

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.

DINJA

(*Cucumis melo L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
Vegetativna	1	hipokotil: dužina (faza prvog pravog lista)
(Sva zapažanja na listu moraju se zabeležiti na potpuno razvijenom lišću)	5	liska: veličina
Cvetanje	14	cvast: izraženost pola
Plod	15	plod: osnovna boja pokožice pre zrelosti
	17	plod: dužina
	18	plod: prečnik
	19	plod: odnos dužine i prečnika
	20	plod: položaj maksimalne širine
	21	plod: oblik uzdužnog preseka
	22	plod: osnovna boja pokožice u zrelosti
(Sva zapažanja na plodu moraju se oceniti na zrelim plodovima, osim ako se navodi drugačije)	24	plod: sekundarne boje pokožice
	25	plod: raspored sekundarnih boja na pokožici
	30	plod: opadanje cvetne drške
	32	plod: oblik osnove
	33	plod: oblik vrha
	34	plod: veličina ožiljka tučka
	35	plod: brazde
	36	plod: maksimalna širina između brazda

39	plod: naboranost površine
40	plod: pluta
41	plod: debljina plute
42	plod: uzorak plute
44	plod: boja brazda
48	plod: osnovna boja mesa
50	plod: boja mesa spoljnog sloja

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/104/4 Add (21.10.1988.)

KRASTAVAC (*Cucumis sativus L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
		Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
Cvetanje	13	biljka: izraženost pola (isključeni su biseksualni cvetovi)
Plod	16	plod: dužina
	20	plod: vrat (samo krastavci salatari)
(Sva opažanja na plodu moraju se napraviti između tržišne zrelosti i promene boje ploda)	24	plod: osnovna boja pokožice
	26	plod: rebra
	28	plod: tip spoljnog dela
	30	plod: boja spoljnog dela
	34	plod: išaranost
	43	plod: kotiledoni: gorčina
SEKUNDARNO		
Plod	15	partenokarpija
	18	plod: oblik poprečnog preseka

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/61/3 (15.11.1978.)

BUNDEVA (*Cucurbita maxima Duchense*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
		Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO I SEKUNDARNO		
Vegetativna	-	biljka: habitus
(Sva zapažanja na listu moraju se zabeležiti na potpuno razvijenom lišću)	-	stabljika: vreže
	-	liska: useci
	-	liska: dlačice na površini
	-	liska: mramorna išaranost
	-	lisna drška: dlačice
U cvetanju	-	ženski cvet: prisustvo prstena u

	-	osnove krunice
	-	ženski cvet: boja prstena u osnove krunice
U plodonošenju	-	zreo plod: oblik
	-	zreo plod: površina
	-	zreo plod: rebra
	-	zreo plod: broj boja
	-	zreo plod: boja (samo jednobojni plodovi)
	-	zreo plod: osnovna boja ploda sa više od jedne boje
(Sva zapažanja na plodu moraju se oceniti na zrelih plodovima)	-	zreo plod: boja rebara (ako je drugačija od ostatka ploda)
	-	zreo plod: boja sekundarne boje
	-	zreo plod: šarenilo boja
	-	zreo plod: boja šara
	-	zreo plod: veličina cvetnog ožiljka
	-	zreo plod: dužina
	-	zreo plod: debljina

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ove vrste.

TIKVA

(*Cucurbita pepo L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
Vegetativna	2	biljka: habitus
	3	biljka: grananje
(Sva zapažanja na listu moraju se oceniti na potpuno razvijenom lišću kad se plod počne razvijati. Zapažanja ne obuhvataju donje spoljno lišće)	5	biljka: položaj lisne drške (samo žbunaste sorte)
	9	liska: useci
	11	liska: mramorna išaranost
U cvetanju	18	ženski cvet: prsten s unutrašnje strane korole
(Sva opažanja na prstenu korole moraju se obaviti kada se pojave ženski i muški cvetovi)	22	ženski cvet: boja tučka (pre otvaranja)
	24	muški cvet: boja prstena s unutrašnje strane krunice
Mladi plod	31	mladi plod: dužina
	32	mladi plod: maksimalni prečnik
	33	mladi plod: odnos dužine i maksimalnog prečnika
(Sva zapažanja na mladom plodu moraju se obaviti na plodovima pet dana nakon cvetanja)	34	mladi plod: vrat
	35	mladi plod: savijenost vrata (na normalnim plodovima)
	36	mladi plod: broj boja

	37	mladi plod: osnovna boja
	39	mladi plod: oblik preseka
	40	mladi plod: bradavičavost
	42	mladi plod: boja rebara u poređenju s ostatkom ploda
	43	mladi plod: boja linearnih prstena na rebrima
	44	mladi plod: išaranost
	45	mladi plod: tip išaranosti
	46	mladi plod: boja išarane kože
	48	mladi plod: veličina cvetnog ožiljka
	49	mladi plod: izraženost cvetnog ožiljka
	51	mladi plod: osnovna boja cvetne peteljke
	53	mladi plod: išaranost cvetne peteljke
	55	plod: opšti oblik
	56	plod: osnovna boja
	60	plod: boja linija na rebrima
Potpuno razvijen plod (Sva zapažanja moraju se provesti kada je plod potpuno razvijen i spreman za branje)	62	plod: boja šara pokožice
	64	plod: maksimalna dužina
	65	plod: maksimalni prečnik
	66	plod: odnos dužine i maksimalnog prečnika
Zreli plod	57	zreo plod: glavna boja
(Sva zapažanja moraju se provesti na fiziološki zrelim plodovima)	61	zreli plod: boja pruga na rebrima

* Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/119/3 (21.10.1988.)

ARTIČOKA (*Cynara cardunculus*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
	karakteristike	po UPOV-u
PRIMARNO I SEKUNDARNO		
Vegetativna	-	biljka: visina
(Sva zapažanja na biljci moraju se zabeležiti na zrelim biljkama)	-	biljka: položaj
	-	liska: širina
	-	liska: stepen kovrdžanja
(Sva zapažanja na listu trebaju se zabeležiti na potpuno razvijenom lišću)	-	list: zelena boja
	-	lisna drška: dužina
	-	lisna drška: šupljikavost
	-	lisna drška: stupanj šupljikavosti

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.

MRKVA
(*Daucus carota L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika po UPOV-u	
PRIMARNO			
Vegetativna	3	list: dužina (uključujući lisnu dršku)	
(Sva zapažanja na lišću moraju se provesti u vreme potpunog razvoja lišća)	4	list: izdeljenost	
	6	lisna drška: obojenost antocijanom	
	7	mrkva: dužina	
	8	mrkva: širina	
	10	mrkva: oblik uzdužnog preseka	
	11	mrkva: oblik ramena	
	12	mrkva: oblik krune	
	13	mrkva: vrh (kada je potpuno razvijen)	
	(Sva zapažanja na mrkvi moraju se provoditi na zreloj mrkvi. Zrelost mrkve beleži se kada je mrkva u potpunosti razvijena i ne menja boju)	14	mrkva: spoljna boja
		18	mrkva: izbrazdanost površine
19		mrkva: prečnik srži u odnosu na ukupan prečnik	
20		mrkva: boja srži	
	22	mrkva: boja kore	
	24	mrkva: boja srži u poređenju sa korom	

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/49/6 (12.10.1990.)

KOMORAČ
(*Foeniculum vulgare Miller*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO I SEKUNDARNO		
	-	biljka: položaj
	-	lisna drška: položaj
Vegetativna	-	glavica: opšti oblik
	-	glavica: poprečni presek
	-	glavica: visina
	-	glavica: dimenzija široke ose

- glavica: dimenzija uske ose
- lisni rukavac: površina
- lisni rukavac: preklapanje
- izdanak: lateralnost
- samopokrivenost: prisutnost
- ranostasnost: vreme

Ne postoje UPOV-i Vodiči za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti ovih vrsta.

ZELENA SALATA
(*Lactuca sativa L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
PRIMARNO		
	1	suvo seme: boja
	4	klijanac: obojenost antocijanom
Vegetativna	9	biljka: prečnik
	11	biljka: intenzitet formiranja srca biljke
	15	glava: oblik u uzdužnom preseku
	19	list: boja
	20	list: obojenost antocijanom
(Sve karakteristike biljke, glave, lista i liske moraju se zabeležiti u vreme žetve, osim ako nije drugačije naznačeno)	22	list: raspored antocijana
	23	list: vrsta rasporeda antocijana
	26	list: mehuričavost
	35	stabljika: sraslost
	37	vreme žetvene zrelosti
	38	vreme početka procvetavanja u uslovima dugog dana
SEKUNDARNO		
Vegetativna	10	biljka: formiranje srca biljke
	12	glava: preklapanje listova

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/13/4 (26.10.1981.)

PARADAJZ
(*Lycopersicon lycopersicum L. Karst ex Farw.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
PRIMARNO		
Vegetativna	1	klijanac: obojenost hipokotila antocijanom
	2	biljka: tip rasta

	10	list: izdeljenost liske
	11	list: tip
Cvetanje	16	cvet: obraslost cveta sitnim dlačicama
Plod	20	plod: veličina
	21	plod: oblik u uzdužnom preseku
	23	plod: presek
	30	plod: prevladavajući broj komora
(Sva zapažanja na plodu moraju se napraviti na 3. plodu 2. i 3. grane na početku bojenja vrha ploda pod uslovom da je oplodnja bila normalna)	31	plod: zelena kragna (pre zrelosti)
	35	plod: boja (u zrelosti)
	36	plod: boja mesa (u zrelosti)
	38	vreme zrelosti

SEKUNDARNO

Plod	22	plod: prisustvo rebara na kraju cvetne drške
------	----	---

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/44/5 (proj) (7.6.1991.)

PERŠUN

(*Petroselinum crispum* (Miller) Numan ex A. W. Hill)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
	karakteristike	Opis karakteristika
	po UPOV-u	
PRIMARNO		
Vegetativna	1	biljka: visina
	3	biljka: gustina lišća
	4	liska: kovrdžanje
	5	liska: intenzitet kovrdžanja
	8	liska: položaj
	14	liska: intenzitet boje
(Sva zapažanja na listu moraju se oceniti na potpuno razvijenom lišću)	21	lisna drška: obojenost antocijanom
	22	koren: debljanje (peršun lišćar i peršun korenaš)
	23	koren: dužina (samo peršun korenaš)
	24	koren: debljina (samo peršun korenaš)

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/136/4 (18.10.1991.)

MNOGOCVETNI PASULJ

(*Phaseolus coccineus* L.)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
	karakteristike	Opis karakteristika

	po UPOV-u	
PRIMARNO	1	biljka: habitus
	2	cvet: boja
(Sva zapažanja na mahuni moraju se oceniti u početku žetvene zrelosti)	3	mahuna: dužina uključujući kljun
	7	mahuna: prisustvo vlakna
	8	seme: broj boja
(Sva zapažanja semena moraju se oceniti u suvoj fazi zrelosti)	9	seme: osnovna boja
	10	seme: sekundarna boja
	11	seme: pojava sekundarne boje

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/9/4 (21.10.1988.)

PASULJ (*Phaseolus vulgaris L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
	karakteristike	Opis karakteristika
	po UPOV-u	
PRIMARNO	2	biljka: tip rasta
	6	list: zelena boja
(Sva zapažanja načina rasta i lišća moraju se oceniti u punom cvetanju)	11	vreme cvetanja: 50% biljaka s najmanje jednim cvetom
	13	cvet: veličina brakteja
	14	cvet: boja zastavice
	15	cvet: boja krila
	17	mahuna: dužina (uključujući kljun)
	19	mahuna: presek kroz seme
	-	mahuna: debljina
	20	mahuna: osnovna boja
	22	mahuna: pigmentacija
	23	mahuna: boja pigmentacije
	25	mahuna: vlakno
	30	mahuna: dužina kljuna
(Sva zapažanja na mahuni moraju se obaviti na početku bubrenja semena)	36	seme: veličina (masa 1000 semena u suvoj fazi)
	37	seme: oblik središnjeg uzdužnog preseka
	39	seme: boja
	40	seme: glavna boja
	41	seme: broj sekundarnih boja
	42	seme: glavna sekundarna boja
	43	seme: distribucija glavne sekundarne boje
	45	seme: boja prstena hilusa
SEKUNDARNO	26	mahuna: stepen savijenosti

* Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.

ROTKVA

(*Raphanus sativus L. var niger (Mill.) S. Kerner*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
Vegetativna	1	plodnost: broj
	5	list: položaj
	6	list: dužina
	8	liska: boja
(Sve karakteristike lista moraju se zabeležiti na potpuno razvijenom 4. listu u vreme žetvene zrelosti)	10	liska: resice (delenje do središnjeg rebra)
	12	liska: broj resica (izdeljenost do središnjeg lisnog nerva)
	16	lisna drška: obojenost antocijanom
	17	rotkva: dužina
(Sve karakteristike rotkve moraju se zabeležiti u vreme žetvene zrelosti)	18	rotkva: debljina
	19	rotkva: oblik
	22	rotkva: boja pokožice
U zrelosti	26	vreme žetvene zrelosti

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/63/3 (13.11.1980.)

CRNI KOREN

(*Scorzonera hispanica L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika po UPOV-u
PRIMARNO		
Vegetativna	1	biljka: visina
	2	lišće: zelena boja
	3	list: sjaj
	4	list: položaj
	5	list: dužina
(Sva zapažanja moraju se obaviti kada je biljka vegetativno potpuno razvijena)	6	list: širina
	10	koren: prevladavajući oblik
	11	koren: dužina
	14	koren: kraj
	15	koren: boja

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/116/3 (21.10.1988.)

PATLIDŽAN

(*Solanum melongena L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
PRIMARNO		
Vegetativna	3	biljka: položaj
	6	stabljika: obojenost antocijanom
(Sva zapažanja na listu moraju se napraviti na granama koje cvetaju)	9	grana: dužina internodija
	11	list: rub
	15	list: boja
U početku cvetanja	14	vreme početka cvetanja
U cvetanju	16	cvet: purpurna boja
U fazi	17	plod: dužina plodonošenja
	19	plod: odnos dužina/prečnik
	20	plod: opšti oblik
	21	plod: veličina ožiljka tučka
	22	plod: oblik vrha
	24	plod: savijenost (za cilindrične tipove)
(Sva zapažanja na plodu moraju se napraviti na normalno razvijenim plodovima)	25	plod: boja pokožice (u vreme komercijalne žetve)
	27	plod: pruge
	33	plod: antocijanska obojenost ispod čašice
	35	plod: obojenost čašice antocijanom
	38	plod: boja mesa

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/117/3 (21.10.1988.)

SPANAC (*Spinacia oleracea L.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
PRIMARNO		
Seme	2	seme: izraštaji
Vegetativna	10	list: boja
	11	list: intenzitet boje
	13	list: izdeljenost
(Sva zapažanja na listu moraju se posmatrati na 7. listu odrasle biljke)	18	list: oblik liske
	19	list: dužina srednjeg lisnog nerva
Cvetanje	25	biljka koja cveta: udeo jednodomnih biljaka
	28	biljka koja cveta: udeo muških biljaka bez lišća
(Karakteristike koje se odnose na cvetanje moraju se posmatrati na početku formiranja plodova)	30	početak procvetavanja: 10% biljaka
SEKUNDARNO		

Vegetativna 12 list: mehuričavost

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/55/3 (17.11.1977.)

MOTOVILAC

(*Valerianella locusta L. i Valerianella eriocarpa Desv.*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
	karakteristike	po UPOV-u
PRIMARNO		
Vegetativna	3	biljka: položaj
	6	list: dužina
	7	list: širina
	8	list: oblik
	9	list: zelena boja
(Sve karakteristike biljke i lista moraju se oceniti u vreme žetvene zrelosti)	10	list: sjaj
	11	list: izgled gornje strane
	12	list: profil u preseku (unutrašnje lišće)
	13	liska: profil u uzdužnom preseku vršnog dela
Na početku cvetanja	19	vreme početka procvetavanja (10% biljaka)
U zrelosti	1	veličina semena

*Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/75/3 (12.11.1980.)

BOB

(*Vicia faba L. (partim)*)

Faza opažanja	Broj *	Opis karakteristika
	karakteristike	po UPOV-u
PRIMARNO		
Vegetativna	-	habitus
(Sva zapažanja biljke i lista moraju se oceniti u fazi zelene ljuske)	2	biljka: visina
U cvetanju	13	vreme cvetanja: (50% biljaka s najmanje jednim otvorenim cvetom)
(Sva zapažanja moraju se oceniti na tek otvorenom cvetu i na najvećem cvetu drugog nodija koji cveta)	15	cvet: melaninska pega na krilu latice
	17	cvet: obojenost zastavice antocijanom
Kod formiranja mahune (Sva zapažanja na mahuni moraju se obaviti na potpuno razvijenoj mahuni)	21	mahuna: dužina
Seme	29	seme: masa 1000 semena
(Sva zapažanja na semenu moraju se obaviti na	30	seme: boja semenske opne

* Napomena: UPOV Vodič za ispitivanje različitosti, uniformnosti i stabilnosti.
Doc No. TG/08/4 (7.11.1984.)

Tabela broj 8. Norme za najmanju prostornu izolaciju semenskih useva drugih sorti i botaničkih vrsta s kojima se ukrštaju

Redni broj	Biljna vrsta	Za proizvodnju osnovnog semena (m)	Za proizvodnju sertifikovanog semena (m)
1	2	3	4
1.	Beli kukuruz	400	400
2.	Beli luk	10	10
3.	Blitva	2000	1500
4.	Bob	200	100
5.	Brokoli	1000	600
6.	Gorušica	1000	600
7.	Grahorice	1	1
8.	Grašak	1	1
9.	Deteline	400	200
10.	Dinja	1500	1000
11.	Duvan	500	300
12.	Endivija	2000	1500
13.	Ječam	1	1
14.	Karfiol	2000	1000
15.	Keleraba	2000	1000
16.	Kelj	2000	1000
17.	Kelj pupčar	2000	1000
18.	Konoplja	1500	1000
19.	Krastavac	1500	1000
20.	Krmni sirak	200	200
21.	Krompir	100	50
22.	Kukuruz	200	200
23.	Kupus	2000	1000
24.	Lan	200	200
25.	Lubenica	1500	1000
26.	Lupine	400	300
27.	Lucerka	400	200
28.	Mak	400	200
29.	Motovilac	1500	1200
30.	Mrkva	1000	500
31.	Novozelandski spanać	1000	600
32.	Ovas	1	1
33.	Paprika	500	300
34.	Paradajz	300	200
35.	Pasulj	10	10
36.	Patlidžan	500	300
37.	Paštrnak	500	300
38.	Peršun	500	300

39.	Postrna repa	1000	600
40.	Praziluk	2000	1500
41.	Proso	100	100
42.	Pšenica	1	1
43.	Radič	2000	1500
44.	Raž	300	250
45.	Ricinus	400	300
46.	Rotkva	1500	1000
47.	Rotkvica	1500	1000
48.	Salata	300	100
49.	Sirak	200	200
50.	Soja	1	1
51.	Sočivo	400	200
52.	Spanać	1500	1000
53.	Stočna repa	1500	600
54.	Stočni kelj	2000	1000
55.	Sudanska trava	200	200
56.	Suncokret	2000	1500
57.	Tikve	2000	1000
58.	Trave	200	200
59.	Tritikale samooplodni	50	20
60.	Tritikale stranooplodni	300	250
61.	Uljana repica	1000	600
62.	Uljana rotkvica	1000	600
63.	Heljda	1000	600
64.	Cvekla	2000	1000
65.	Celer	1000	500
66.	Crni luk	2000	1000
67.	Šećerna repa	3000	1500

Obrazac br. 1

Prijava za kontrolu proizvodnje semena

Naziv i adresa proizvođača

PRIJAVA
za kontrolu proizvodnje semena

Na osnovu člana 14. Zakona o semenu ("Službeni glasnik RS", broj 45/2005) prijavljujemo semenski usev _____ radi stručne kontrole proizvodnje.

I. PODACI O PODNOSIOCU PRIJAVE:

1. Redni broj upisa u Registar proizvođača semena, rasada, micelija jestivih i lekovitih gljiva:

2. Okrug i sedište proizvođača:
3. Odgovorno lice koje rukovodi procesom proizvodnje:
4. Broj telefona:
5. Datum podnošenja prijave:

II. PODACI O SEMENSKOM USEVU

1. Sorta/hibrid/linija:
2. Kategorija semena:
3. Poreklo upotrebljenog semena:
 - a Broj i datum uverenja o priznavanju semenskog useva (za seme iz uvoza OECD sertifikat ili) sertifikat o sortnosti zemlje izvoznice):
 - b) Broj i datum deklaracije o kvalitetu semena:
4. Površina - ha:
5. Predusev:
6. Mesto proizvodnje:
 - a) Naziv i katastarski broj parcele:
 - b) Okrug, opština i katastarska opština:
7. Datum setve-sadnje:

M.P.

Podnosilac prijave

Potpis odgovornog lica

Obrazac br. 2

Zapisnik o kontroli proizvodnje semena

ZAPISNIK br. _____
o kontroli proizvodnje semena

I. PROIZVOĐAČ

1. Naziv
2. Sedište
3. Opština
4. Odgovorni stručni radnik za proizvodnju semena

II. POREKLO UPOTREBLJENOG SEMENA

1. Vrsta semena
2. Sorta-hibrid
3. Kategorija
4. Broj i datum uverenja o priznavanju semenskog useva
5. Naziv i sedište organizacije koja je izdala uverenje

6. Naziv i sedište organizacije koja je izdala deklaraciju o kvalitetu semenskog materijala

III. SEMENSKI USEV

1. Površina parcele (ha):
2. Oznaka parcele:
3. Predusev:
4. Datum i način setve (rasađivanja):
5. Zakorovljenost (ocena 0-3 i vrsta korova):
6. Faza razvoja biljaka pri pregledu:
7. Stanje useva (odlično, dobro, zadovoljava, loše)
8. Poleganje useva (stepen i %):
9. Ujednačenost useva:
10. Prostorna izolacija (m):
11. Čistoća vrste (%):
12. Sortna čistoća (u %):
13. Primese drugih vrsta-sorti (opisno):
14. Procena prinosa naturalnog semena (kg/ha):
15. Procenjen ukupan prinos naturalnog semena (kg):
16. Ostvaren prinos naturalnog semena (kg/ha):
17. Ostvaren ukupan prinos naturalnog semena (kg):
18. Procenjen prinos doradenog semena (kg/ha): ukupno (kg)
19. Preporuke proizvođaču:
20. Predlog odgovornog stručnog radnika-aprobatora:

Mesto:

Datum kontrole:

Za proizvođača,

Kontrolu izvršio,
(lično ime)

(Potpis odgovornog stručnog radnika) (Potpis i pečat)

Obrazac br. 3.

Zapisnik o kontroli nad oplodnjom (oprašivanjem) hibrida

ZAPISNIK br. _____
o kontroli nad oplodnjom (oprašivanjem) hibrida

1. Naziv proizvođača:
2. Sedište - adresa:
3. Opština:
4. Naziv hibrida:

5. Oznaka parcele (naziv i br.):
6. Površina (ha):
7. Prostorna izolacija (m):
8. Odgovorni stručni radnik za proizvodnju semena:
9. Stanje semenskog useva
 - a) % majčinskih biljaka spremnih za oplodnju:
 - b) % majčinskih biljaka koje praše polen:
 - v) % atipičnih očinskih biljaka:
 - g) % atipičnih majčinskih biljaka:
10. Preporuka proizvođaču

Mesto:

Datum kontrole:

Za proizvođača,

Kontrolu izvršio,
(lično ime)

(Potpis odgovornog stručnog radnika)

(Potpis i pečat)

Obrazac br. 4.

Uverenje o priznavanju semenskog useva

Republika Srbija
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

Broj:

Datum:

UVERENJE
o priznavanju semenskog useva

1. Proizvođač:

(naziv, opština, sedište, adresa)

2. Redni broj upisa u Registar proizvođača semena, rasada, micelija jestivih i lekovitih gljiva:

3. Opština proizvodnje:

4. Biljna vrsta (latinski i narodni naziv):

5. Sorta/hibrid/linija:

6. Godina proizvodnje:

7. Poreklo upotrebljenog semena:

a) Naziv i sedište proizvođača semena:

b) Broj i datum uverenja o priznavanju semenskog useva (broj dokumenta o sortnosti) i kategorija
) semena:

v) Naziv i sedište organizacije koja je izdala dokument o sortnosti

g) Naziv i sedište organizacije koja je deklarirala seme:

8. Površina semenskog useva u ha:

9. Prinos naturalnog semena u kg/ha

10. Procena prinosa doradenog semena u kg/ha:

11. Procena ukupnog prinosa doradenog semena u kg:

12. Proizvodnja semena vršena je pod kontrolom

13. Zdravstvene preglede semenskog useva je vršila

Na osnovu člana 16. stav 1. Zakona o semenu ("Službeni glasnik RS broj 45/2005), zapisnika o izvršenoj stručnoj kontroli broj i datum: _____ i uverenja o zdravstvenom stanju useva broj i datum: _____ priznaje se semenski usev, kategorija _____

M.P.

MINISTAR

Obrazac br. 5

Izveštaj o količini proizvedenog rasada

Naziv i adresa proizvođača

IZVEŠTAJ O KOLIČINI PROIZVEDENOG RASADA

20_____ god.

Red. br.	Vrsta	Sorta	Poreklo upotrebljenog semena	Količina proizvedenog rasada (kom)	Količina isporučenog rasada (kom)	Broj deklaracije o kvalitetu rasada	Broj uverenja o zdravstvenom stanju rasada
1	2	3	4	5	6	7	8

M.P.

Potpis odgovornog lica

Obrazac br. 6

Izveštaj o proizvodnji i količini proizvedene micelije

Naziv i adresa proizvođača

IZVEŠTAJ O PROIZVODNJI I KOLIČINI PROIZVEDENE MICELIJE

20____ god.

Red. br.	Vrsta	Soj	Poreklo upotrebljenog micelija	Količina proizvedenog micelija	Količina isporučenog micelija	Broj deklaracije o kvalitetu micelija	Broj uverenja o zdravstvenom stanju micelija
1	2	3	4	5	6	7	8

M.P.

Potpis odgovornog lica